

RAZGOVOR S STANETOM PRESKARJEM

USPOSOBITI SE JE TREBA TEHNOLOŠKO IN ORGANIZACIJSKO

Naš tretji sogovornik v vrsti razgovorov, ki bi jih lahko označili za vroče „jesenske razgovore“ je predsednik kolegijskega poslovodnega odbora Delovne organizacije Iskra—Avtomatika Stane Preskar. Ko smo ga najprej vprašali, kako ocenjuje letošnji polletni obračun delovne organizacije Avtomatika je Stane Preskar odgovoril:

„S poslovanjem naše delovne organizacije v prvem polletju letošnjega leta smo lahko zadovoljni. Pri tem pa lahko ugotovljamo, da nam je dohodek počasneje rasel kot celoten prihodek. Iz tega lahko sklepamo, da smo za vgrajene materiale letos plačali več kot lani in tako se del na novo ustvarjene vrednosti prenaša v korist surovin in energije. To pa hkrati potrjuje, da je predelovalna industrija zašla v težji gospodarski položaj. Na drugi strani pa lahko ugotovljamo, da smo zelo dosledno spoštovali družbeni dogovor o razporejanju dohodka. Dohodek nam je namreč v prvem polletju porasel za 26 %, masa izplačanih osebnih odhodkov pa samo za 16 %.

Ce ste torej lahko zadovoljni z bilanco prvega polletja, potem nas seveda zanima, kaj pričakujete v zvezi z njo v drugem polletju letošnjega leta, v času, ki za gospodarstvo nasploh ni preveč obetaven, rajši bi rekli, da so pred nami za gospodarstvo zelo težavi meseci do konca tega leta in hkrati tudi do konca tega srednjeročnega obdobja.

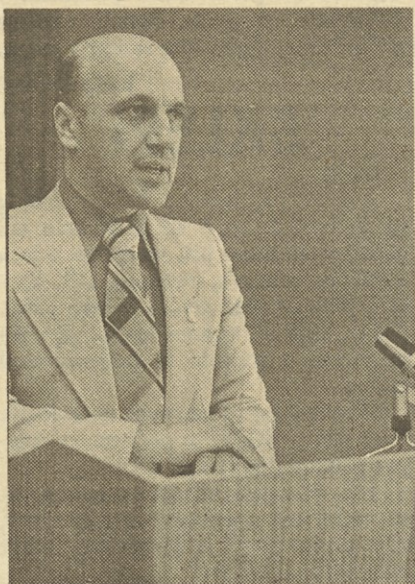
„V drugem polletju pričakujemo še težje pogoje gospodarjenja. Imeli bomo več težav z nabavo materiala iz uvoza pa tudi z nabavo materiala z jugoslovanskega trga. To čutimo predvsem pri pomanjkanju tistega jugoslovanskega materiala, oz. gradiva na tisti stopnji obdelave, ki je prav tako lahko predmet izvoza.“

Omenili ste uvoz, oz. probleme z njim. Kako je v vaši delovni organizaciji z uvozom, oz. izvozom, saj sta ti kategoriji danes zelo tesno povezani?

„V naši delovni organizaciji smo povečali izvoz za 25 %, vendar pa pri tem ugotovljamo, da smo sposobni izvažati v glavnem elemente avtomatike in nekaj naprav za avtomatiko. Pri tem nadalje ugotovljamo, da smo z našimi elementi konkurenčni na konvertibilnem tržišču, da pa z našimi napravami uspešno konkuriramo v državah SEV. Trudimo se tudi, da bi izvažali nove končne proizvode, ki jih imenujemo sisteme, vendar je za njih konkurenčna bitka na svetovnem trgu izredno huda, mi pa zaenkrat do sedaj nismo dovolj usposobljeni za takšno tekmo. Pri tem mislim tako na našo tehnološko, kot organizacijsko in kreditno finančno usposobljenost.“

Uvoz je torej še vedno pomemben činitelj vaše dejavnosti, ki je sicer tudi zelo pomembna, zlasti v sedanjem trenutku. Avtomatizacija namreč lahko veliko prispeva k posodobitvi tako naše industrije kot tudi k večji učinkovitosti, rentabilnosti in s tem seveda tudi konkurenčnosti. Kaj menite o tem problemu?

„Prav gotovo je področje avtomatizacije nosilna, oziroma vodilna dejavnost v gospodarstvu. Prav zavoljo tega je povezana tudi z raznimi tehnološkimi rešitvami tehniško razvitejših držav. In prav zavoljo tega je Avto-

Stane Preskar.

matika uvozno tudi precej občutljiva. Mi ne pokrivamo uvoza z izvozom. Imeli smo in imeli še bomo nekaj let deficit v tem smislu. Seveda se v današnjih pogojih gospodarjenja ponovno zastavlja vprašanje, kako rešiti ta problem. Dosedaj smo ga uspešno razreševali, vendar so v bodoče potrebne nove rešitve. Te rešitve bomo morali, vsaj tako kaže, iskati zunaj Iskre. Pri tem mislim na nujno sklepanje samoupravnih sporazumov z našimi potencialnimi kupci, oziroma partnerji.“

In kakšno je razmerje med domačimi in uvoženimi deli v vaši delovni organizaciji?

„Zdaj je razmerje tri proti ena v korist domačega materiala, oz. delov. Zato ima naš razvoj letos posebno na-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na povabilo ZIS je bila od 13. do 17. avgusta 1980 na uradnem in prijateljskem obisku v Jugoslaviji državna delegacija SR Romunije, ki jo je vodil član politbiroja, podpredsednik vlade in minister za finance tovariš Paul Nicolescu — Mizil. V petek, 15. avgusta so gostje v spremstvu Nicolae Mihaia — veleposlanika SR Romunije v Jugoslaviji, Petra Kostica — člana ZIS in zveznega sekretarja za finance ter Antona Slapernika — člana IS in republiškega sekretarja za finance obiskali Iskro Elektromehaniko. S predstavniki naše delovne organizacije so se na Laborah pogovarjali predvsem o Iskrini proizvodni usmerjenosti in možnosti prodaje njenih izdelkov na romunskem tržišču. Tovariš podpredsednik je dejal, da je prijetno presenečen nad našimi uspehi v ekonomskem in tehničnem razvoju ter izrazil željo in pripravljenost za medsebojno sodelovanje z razvijajočo se tovrstno romunsko industrijo.

Dodatna izvozna obveznost 10 milijonov dolarjev

Izvoz, izvoz in samo izvoz. Znale, toda nikakor ne oguljene besede o nujnosti naše prihodnje trgovinske usmeritve, naše še večje prisotnosti na svetovnem (in domačem) tržišču, kajti nemotnost Iskrine proizvodnje je še kako pogojena z mednarodno delitvijo dela, uvažati pa seveda ne bomo mogli, če ne bomo izvažali. Jugoslovanski, slovenski in tudi Iskrin zunanjetrgovinski položaj nikakor ni rožnat, zlasti ne zaradi velikih in prevelikih uvoznih apetitov, sam uvoz reprodukcijskih materialov pa je pogojen z uresničevanjem izvoznih nalog, zaradi pomanjkanja uvoženih (in domačih) repromaterialov pa bodo lahko nekatere naše tovarne delale nemoteno le še nekaj dni ali tednov, v nekaterih Iskrinih kolektivih pa morajo stroje že vsake toliko časa ustavljati. In edina rešitev za nemoteno delo je izvoz.

In tej zunanjetrgovinski problematiki Jugoslavije, Slovenije in Iskre je bila namenjena torkova seja (19. 8. 80) komercialnih direktorjev Iskrinih DO v Ljubljani. Sestanek so sklicali vodstvo SOZD Iskra in Iskre Commerce ter izvozna in uvozna direkcija v Iskri Commerce.

Sejo je vodil zunanjetrgovinski svetovalec v Iskri Commerce Ludvik Kranjc. Uvodoma je udeležence tega pomembnega zasedanja seznanil z devizno bilančnim in plačilno bilančnim položajem Slovenije po odloku, ki ga je Zvezna skupščina sprejela koncem minulega meseca. S tem odlokom je naložila Sloveniji znatno večjo iz-

vozno nalogo kot pa je bila slovenskemu gospodarstvu in negospodarstvu zaupana ob koncu lanskega leta. Slovenija bo morala povečati skupen izvoz za 38 %, od tega izvoz blaga za preko 35 % in storitev za 46 %. Po drugi strani pa se bo smel uvoz in letu povečati v naši republiki le za 15 % na sektorju blagovnega uvoza in le za 4 % na področje neblagovnega uvoza.

V nadaljevanju je Ludvik Kranjc podrobno spregovoril o uvozniproblematiki. V Iskri iz dneva v dan bolj ugotovljamo, da so se možnosti nadaljnega pripravljavanja uvoznih poslov v drugem polletju znatno zmanjšala. Temu so botrovali zlasti nedavni ukrepi Slovenskega izvršnega sveta, ki jih je sprejel po odloku Zvezne projekcije in s katerimi je opredelil dinamiko prijavljanja uvoza blaga v tretjem in četrtem četrtletju, ter omejitve, s katerimi naj bi uskladil uvozna in izvozna gibanja z novo projekcijo deviznega in plačilno-bilančnega položaja Slovenije. Uvozne možnosti so se v teh nekaj zadnjih mesecih letošnjega leta izredno zmanjšale, predvsem zato, ker smo v tretjem četrtletju že skoraj povsem porabili uvozno kvoto. Do seje skupščine SIS EOT, le-ta bo sprejela nove ukrepe, ki naj bi zagotovili realizacijo dodatno sprejetih obveznosti, bo odločala o novih uvoznih prijavah posebna komisija ter vsako posamezno uvozno prošnjo podrobno preučila. Osnovni kriteriji za upravičenost teh dodatnih prošnji

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZDELKI AVTOELEKTRIKE V EVROPSKIH AVTOMOBILIH

Nepričakovano uspešen izvoz

Mesec avgust je eden „najzanimivejših“ mesecev. Ne toliko zato, ker se praviloma zaključijo letni dopusti, bolj zanimiv je zaradi pregleda uspehov pa tudi neuspehov, ki jih dosežemo v prvem polletju tekočega leta. V prejšnji številki našega glasila smo preleteli poslovno poročilo Iskre — Avtoelektrike, dotaknili pa smo se tudi izvoza izdelkov te delovne organizacije. Poslovanje v obdobju januar — junij je bilo zelo dobro, prav tako tudi izvozni rezultati, ki pa jih nismo podrobno pregledali. Zato pogledajmo danes, kaj pravi poročilo o izvozu v prvem polletju letos.

V prvem polletju 1980 je znašala vrednost izvoza v Avtoelektriki 54,17 % letnega plana, to pa je vrednostno 45 % več kot v istem obdobju lani. Po vrstah izvoza je bilarealizacija glede na letni plan naslednja: direktni devizni izvoz 78,43 % letnega plana, posredni devizni izvoz 42,24 % letnega plana, posredni dinarski izvoz 44,78 % letnega plana in izvoz prek kooperacij 50,25 % letnega plana.

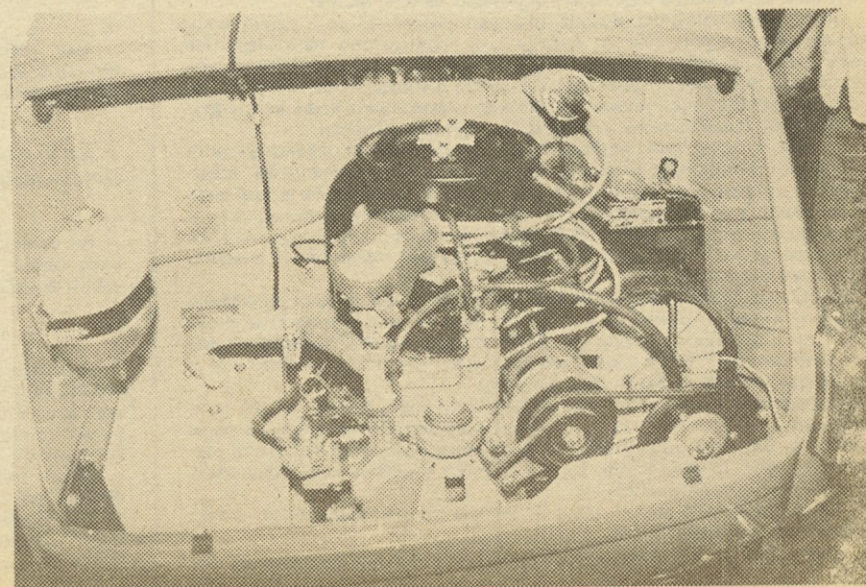
Vsekakor je vzpodbudno, da se struktura izvoza izboljšuje prav v korist direktnega deviznega izvoza. Najboljše izvozne rezultate glede na doseganje letnega plana so izpolnili v tovarni žarnic v Ljubljani, saj znaša kar 72,18 % tej TOZD pa sledijo tovarna generatorjev in elektronike z 68,8 %, tovarna AET Tolmin s 65,21 %, tovarna VT Bovec z 62,85 % ter tovarna malih zaganjalnikov, tovarna odlitkov Komen in tovarna velikih zaganjalnikov.

Iz podatkov, ki so nam na razpolago lahko zaključimo, da je prodaja v

izvoz potekala zelo dobro, celo nad pričakovanimi rezultati. Predvsem velja to za direktni devizni izvoz, medtem, ko je položaj na področju posrednega deviznega in dinarskega izvoza nekoliko slabši zaradi objektivnih vzrokov in težav.

Ocenjujemo, da bodo dobri izvozni rezultati vidni tudi v drugi polovici letošnjega leta, seveda če se ne bomo srečevali s problematiko nabave materialov, predvsem iz uvoza. Tega pa si ne želimo, saj zaupamo v ustrezne strokovne službe, ki bodo vsekakor kos tudi tej odgovorni nalogi.

M. R.

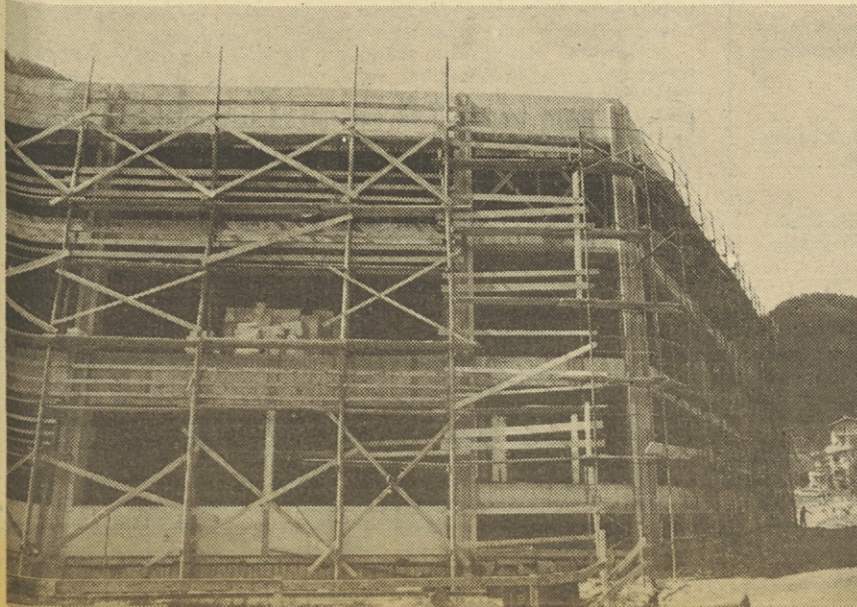

Tudi v motorjih „fička“ alternator namesto dinama.

Konec prihodnjega meseca bodo v Železnikih prvi delavci stopili v nove prostore. Dela investicije potekajo povsem v skladu z načrtom, zato bo moč že prihodnji mesec preseliti montažo v nove, mnogo primernejše delovne prostore. Selitev je nujna, saj je kljub obsežni proizvodni rasti v prejšnjih letih v Železnikih niso ničesar dogradili, posledica pa je gneča v sedanjih proizvodnih prostorih.

Na fotografijah je razvidno, da so zidarji „prispeli“ že do najvišje etaže, zato napovedi o skorajšnji preselitvi niso iz trte zvite!

USPOSOBITI SE JE TREBA TEHNOLOŠKO ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

logo, da nadomesti nekaj uvoženih materialov z domačimi materiali, vendar doslej kakih vidnejših rezultatov še nismo dosegli. Kar zadeva dobavo nekaterih domačih materialov, nastopajo tudi pri tem težave, ker se nismo odzvali pozivu, da naj združujemo dinarska, ali devizna sredstva ter nam pri tem že grozijo s prekinitvijo dobav materialov in naprav in naj ob tem omenim za primer proizvajalca trakov iz medenine.

Smo tudi v času, ko je treba pripraviti plan za prihodnje leto in tudi naslednje petletno srednjeročno obdobje 1981-1985. Do kam ste s tem prizadevanjem že prispeli v vaši delovni organizaciji?

„Danes pripravljamo tako plan za prihodnje, 1981. leto kot tudi srednjeročni plan za leto 1981-1985. Tako predvidevamo hitrejšo rast v naslednjih letih, hitrejšo od ostale gospodarske rasti v Sloveniji. Glede na dejstvo, da delamo na področju avtomatizacije, moramo zato v večjo aktivnostjo prav z našimi proizvodi prispevati k večji produktivnosti in racionalnejši porabi energije tako v slovenskem kot v jugoslovanskem gospodarstvu. Sicer pa tudi napovedi v raz-

vitem svetu kažejo, da se bo elektronska industrija razvijala dosti hitreje kot ostali deli gospodarstva.

Zdajle imamo v obravnavi tudi družbeni dogovor o srednjeročnem planu SRS in mislim, da bi morali bolj natančno opredeliti prednostno vlogo elektronske industrije v Sloveniji. Doseči bi morali, da bi znali in mogli dati tej elektronski industriji poleg verbalne tudi materialno-investicijsko prednost. Tako zato predvidevamo 9% rast v naslednjem srednjeročnem obdobju, čeprav nam bo najbrž v prihodnjem, 1981. letu takšno rast najtežje zagotoviti. Avtomatika je bila doslej znana po zelo ekstenzivnem razvoju, saj smo, na primer v zadnjih treh letih zaposlili 1000 novih sodelavcev, kar pomeni, da smo v treh letih skupno povečali zaposlenost kar za 40%. V prihodnjem obdobju nameravamo zaposlovati znatno manj delavcev (po 3% letno), večjo rast proizvodnje pa nameravamo doseči z boljšo organizacijo dela in boljšo opremljenostjo dela. Glede uvoza, imamo namen povečati izvoz tako, da bi do konca srednjeročnega obdobja uspeli uvoz pokriti z izvozom.“

Dušan Željeznov

DODATNA IZVOZNA OBVEZNOST 10 MILIJONOV DOLARJEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa so — da je uvoz povezan z uresničitvijo izvoznih zaključkov, nadalje, da želimo uvoziti tiste surovine, ki so potrebne finalistu za izvoz blaga, tretji tak pomembnejši kriterij pa je uvoz nujno potrebnega blaga za široko potrošnje. Vsekakor pa je najpomembnejši pogoj za sklepanje dodatnih uvoznih poslov uresničevanje izvoznih nalog.

V okviru druge točke dnevnega reda je član KPO Delovne organizacije Iskra Commerce Ivo Bogoev seznanil vodilne Iskrine komercialne delavce s ponedeljkovim sestankom, ki ga je slovenski Izvršni svet pripravil z večjimi slovenskimi izvozniki. Ene od teh sej sta se udeležila tudi predstavnik Iskre — predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipanovič in Ivo Bogoev. Na tem dogovoru so bili poleg predsednika Izvršnega sveta Janca Zemljariča in predsednika Go-

spodarske zbornice Slovenije Andreja Verbiča predstavniki delovnih organizacij Iskra, Slovenijales, Jugotekstil in Emona, poleg njih pa še nekateri člani Izvršnega sveta, predstavniki Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Narodne banke Slovenije in združene Ljubljanske banke.

Na sestanku so poudarili, da je treba zaostri odgovornost vseh udeležencev za uresničevanje sprejetih sklepov in samoupravnih dogovorov ter dosledno izvajati projekcijo devizne in plačilne bilance in se bolj zavzeti za povečanje izvoza in za selektivno zmanjšanje uvoza, kajti samo povečan izvoz bo omogočil dodaten uvoz.

Iskra je na tem srečanju v slovenskem Izvršnem svetu sprejela dodatno izvezno obveznost v višini 10 milijonov dolarjev. Kot je znano, smo si

letos začrtali, da bomo izvozili za 145 milijonov dolarjev, z dodatnimi 10 milijoni dolarjev pa se je naša izvezna naloga povzpela na 155 milijonov. Iskrini vodilni delavci poudarjajo, da nam bo tako velik izvoz uspelo doseči, toda le pod določenimi pogoji, vsekakor pa je najpomembnejši naslednji — da bomo lahko nemoteno kupovali reprodukcijske materiale v tujini in tudi doma. Iskrine proizvodne delovne organizacije in Iskra Commerce bodo morale zdaj v najkrajšem času preučiti pod kakšnimi pogoji ter kaj in kam bi lahko Iskra izvozila dodatnih 10 milijonov dolarjev blaga.

Iskrini komercialni direktorji so na torkovem sestanku v poslovni stavbi v Ljubljani podrobno proučili tudi dosežanje uresničevanja uvoznih nalog. Pri tem so ugotovili, da nekatere Iskrine DO v letošnjih prvih 7. mesecih niso spoštovale sprejetih dogovorov. Ob koncu zasedanja so udeleženci sprejeli tudi sklepe, ki naj bi omogočili uresničitev dodatne izvezne naloge, ki pa je še kako povezana z dodatnim uvozom. Zaradi izredne aktualnosti objavljamo sklepe v celoti.

Lado Drobež

SKLEPI

1. Izvoz

1.1. IC pripravi do 24. 9. predlog za dodatni izvoz v višini 10 mio US dolarjev, ki mora biti realiziran v letu 1980 (po izdelkih, terminih, DO) Kriterij je % na plan izvoza za leto 1980. Odstopanja od tega načela morajo biti utemeljena s tržnimi in proizvodnimi razlogi.

(Predlog bo obravnavan na kolegiju marketinga SOZD in potrjen na kolegiju glavnih direktorjev DO).

1.2. IC izdela akcijski program, da se maksimalno poveča devizni priliv, ki je glavni pogoj za prijavljanje novih uvoznih zaključkov.

1.3. Branžne komercialne IC morajo zagotoviti, da se pridobljena naročila za izvoz realizirajo v dogovorjenih rokih in da se pravočasno zagotovijo naročila za realizacijo plana izvoza za leto 1980.

2. Uvoz

2.1. IC — uvoz in branžne komercialne bodo temeljito pregledale vse potrjene uvozne zaključke, po katerih blago še ni bilo uvoženo:

- a) katere prijave je potrebno realizirati tako kot so potrjene
- b) katere prijave in v kakšni vrednosti je možno reprogramirati

c) katere prijave in v kakšni vrednosti je možno reklamirati rok: 30. 8. 1980

2.2. IC — uvoz in branžne komercialne izdelajo spisek kritičnih pozicij repromateriala za nemoteno proizvodnjo v mesecu septembru, ki še niso objavljene in potrjene s strani NB.

Ta spisek pozicij se bo reševal prvenstveno z možnostmi po tč. 2.1. (b in 2.1.c), obvezno v okviru SOZD Iskra. V primeru, da bodo izkoriščene vse možnosti po navedenih dveh točkah, bomo zahtevali soglasje posebne komisije pri izvršnem svetu oziroma siseotu. V takem primeru pa je treba pozicije opremiti s podatki, ki so navedeni v prilogi gradiva. Rok: 25. 8. 1980.

2.3. Branžne komercialne in IC-uvodniki bodo pregledali upravičenost uvoznih naročil, ki še niso prijavljena. Pravočasno je treba omejiti nadaljnje naraščanje carinskih zalog. Rok: 5. 9. 1980.

2.4. Predstavniki DO morajo o nastali situaciji in zadolžitvah informirati poslovodne organe v DO in TOZD, da se aktivira čim širši krog za izvajanje postavljenih nalog.

Eventuelne večje zastoje v proizvodnji, ki bi imeli za posledico neizpolnjevanje izvoznih zadolžitvenih in neplačane dopuste delavcev, je potrebno predhodno javiti predsedniku poslovodnega organa IC in predsedniku poslovodnega odbora SOZD Iskra.

RAZPIS IZOBRAŽEVANJA NA TEMO ZANESLJIVOST

Izobraževalni center pri DSSS SOZD Iskra je v okviru programa izobraževanja na področju kakovosti v dogovoru s kolegijem področja kakovosti pripravil desetdnevni seminar v dveh delih.

I. del bo obravnaval (4+1 dan) v obliki celotnega paketa:

A splošni del, ki obsega:

Informacijo o pomembnejših dogodkih v Iskri
Politiko kakovosti
Prioritetne naloge na področju kakovosti
Sistem izobraževanja v Iskri

B Strokovni del, ki obravnava zanesljivost:

osnove statistične teorije, odpovedi, karakteristike zanesljivosti in vzdrževalnosti, ocenjevanje karakteristik zanesljivosti, spremljanje zanesljivosti izdelkov v eksploataciji, analiza vzrokov odpovedi, odvisnost karakteristik zanesljivosti komponent od obremenilnih pogojev, dostopni viri podatkov o zanesljivosti komponent, organizacija zanesljivosti. Prvi del seminarja bo zaključen s praktično nalogo s področja zanesljivosti, ki jo bodo udeleženci izvedli pod vodstvom mentorjev.

II. del bo obravnaval (4+1 dan)

- teoretične osnove za sisteme
- izračunavanje zanesljivosti sistemov
- vgrajevanje zanesljivosti v sistem
- planiranje vzdrževalne dejavnosti na osnovi poznavanja zanesljivosti
- zagotavljanje zanesljivosti proizvodov v OZD
- praktična naloga na enostavnem primeru

Oba dela tvorita zaključeno celoto, vendar je program pripravljen tako, da je prvi del seminarja namenjen bolj vodstvenim delavcem, drugi pa obsega teme, ki so potrebne pri operativnem delu na področju zanesljivosti sistemov.

Zaradi izrednega zanimanja za seminar sta bila oba junjska roka polno zasedena. Zato smo se v dogovoru z izvajalcem odločili za tretjo ponovitev I. dela seminarja.

Za kandidate, ki so bili za prvi del seminarja (3. ponovitev) že prijavljeni, prijavo ni treba ponoviti. Izobraževalni center pri DSSS SOZD Iskra Rok prijave za I. del je 1.9. 1980

Družbenoekonomski ukrepi za motiviranje in stimuliranje in inovacijsko in raziskovalno dejavnost

Iztok Winkler
Marko Stokin
Andrej Caserman

Inovacijski procesi morajo imeti ustrezno mesto v planih samoupravnih organizacij in skupnosti; to bo pomenilo, da bomo od najkjučnejših inovacij postopoma prišli do programirane inovacije. Programiranje inovacij pa pomeni tudi združevanje dela in sredstev posameznih organizacij in skupnosti v celotni inovacijski verigi.

Na zveznem posvetovanju „Razvoj inovacij in njihov vpliv na produktivnost v gospodarstvu“ oktobra 1979. leta so o planiranju inovacijske dejavnosti sprejeli naslednji sklep:

„Sprejeti ustrezne ukrepe, da se v novem srednjeročnem planu razvoja za obdobje od 1981. do 1985. leta, izhajajoč iz vseh ravni planiranja, definirajo strateške usmeritve gospodarskega razvoja in s tem v zvezi opredeli cilje lastnega razvoja znanosti, tehnologije in množične inovacijske dejavnosti. V dolgoročnih, srednjeročnih in sprotnih planih razvoja delovnih organizacij je treba opredeliti naloge, ki jih bomo razreševali z lastnim inventivnim potencialom, in naloge, ki jih bomo reševali v sodelovanju z drugimi institucijami in z združevanjem dela in sredstev; s temi bomo uveljavili planiranje in usmerjanje inovacijskega dela v temeljnih organizacijah združenega dela in širše.“

Ta sklep je zelo pomemben za bodoči pristop k planiranju raziskovalnega dela in množične inovacijske dejavnosti in vseh ravneh.

Inovacijska dejavnost postaja masoven proces, ki ga v celem svetu vzpodbujajo, organizirajo in čedalje bolj sistematično načrtujejo. Na vseh področjih naših udeleževanj so neizčrpne možnosti za izboljšanje postopovanja, procesov in proizvodov z lastno inventivnostjo. Osnovni pogoji za vzpodbujanje inovacij so ustrezno usposobljeni kadri in spodbujeni interesi posameznikov, organizacij in njihovih združenj.

V naši samoupravni skupnosti so ustvarjeni vsi družbeno-politični pogoji za vzpodbujanje slehernega posameznika h kreativnemu ali ustvarjalnemu prispevku na napredek družbe kot celote. Vpeljana je tudi vrsta ekonomskih mer za vzpodbujanje naših organizacij in posameznikov v pospeševanje inovacij. Glede na dosežene rezultate moramo ugotoviti, da nam prav na področju ekonomskih spodbud nekaj manjka in da moramo naš sistem dograjevati.

Planiranje naših hotenj in potreb na tem področju gotovo predstavlja bistveno sestavino bodočega razvoja, in sicer na vseh ravneh in področjih. Tudi v preteklosti je bilo sproženih mnogo sugestij in predlogov, kaj moramo postoriti, kje in v kakšnem času — kar je v bistvu planiranje in je veliko delo na tem področju že opravljeno.

Z družbenimi dogovori in zakoni smo vrsto zadev dobro zastavili in se dogovorili, vložili veliko dela; s tem so narejeni prvi premiki. To pa še zdaleč ni tisto, kar na področju vzpodbujanja inovacijske dejavnosti moramo narediti. In prav to, kar želimo doseči v naslednjem obdobju, mora biti izraženo v naših planih!

Kaj moramo vključiti v plane in kakšne vzvode uporabiti, da bomo naredili korak naprej?

Smatramo, da je uresničevanje ciljev in nalog na posameznih po-

dročjih in ravneh prava pot, kar mora biti dogovorjeno v vsaki temeljni organizaciji, organizaciji združenega dela, v vsakem združenju, družbenem forumu in družbeni organizaciji:

1. Družbeni dogovori o inovacijah na republiškem in zveznem nivoju opredeljuje vrsto nalog, ki niso časovno opredeljene (verjetno v teh dogovorih terminov niti ni mogoče opredeliti, ampak so jih posamezni nosilci bolj določno opredelili v programih za njegovo uresničevanje). Večino planskih nalog izpolnjujemo, nekatere so končane, vendar je precej nalog, ki so nepretrgane in jih je treba pravočasno planirati ter uresničevati.

Nekaterih nalog pa ne uresničujemo, čeprav so zelo pomembne. Zelo pomembnih nalog iz 17. člena družbenega dogovora o amortizaciji nematerialnih sredstev v naših organizacijah združenega dela ne izpolnjujemo v zadostni meri in s tem tudi ni ustvarjen eden izmed stalnih virov za financiranje raziskovalnega dela. Sočasno to pomeni zelo pomanjkljivo uresničevanje določila 20., 227. in 228. člena zakona o združenem delu. Iz poročil podpisnikov družbenega dogovora o inovacijah je razvidno, da je bilo glede te naloge danih cela vrsta sugestij in navodil, pa vendar ni pravega pristopa in vidnih izvajanj teh določil. Izvajanje teh določil pa bi učinkovito prispevalo k hitrejšemu in ustrežnejšemu vrednotenju znanja kot gonilne sile napredka v naši družbi. 1) Zato je nujno v skupnih programih za uresničevanje družbenega dogovora o inovacijah ponovno zadolžiti vse nosilce, da sodelujejo pri planiranju in izpolnjevanju zadolžitve zapisanih in njem.

2. Pri uresničevanju zakona o družbenem planiranju bomo morali nameniti veliko več skrbi planiranju lastnih raziskav za programirano področje dejavnosti, kaj predvidevamo doseči na področju množične inventivne dejavnosti, kako in koliko bomo nadomestili v planskem obdobju licenčno proizvodnjo z lastnimi proizvodi in lastnimi tehnologijami, itn. Zato bomo morali pripraviti enotno metodologijo za planiranje in obvezne kazalce za spremljanje dosežkov na vseh ravneh, od tozdog do republike in zveze.

3. V družbenih planih moramo še bolj določno kot do sedaj opredeljevati za posamezna področja strateške cilje raziskovalnega dela.

4. Vse institucije, organizacije in družbenopolitične skupnosti bodo morale v svojih planih dela opredeliti svoje naloge za pospeševanje inovacijske dejavnosti.

5. Pri bodoči zakonodajni dejavnosti moramo trajno skrbeti za vgrajevanje pospeševalnih in spodbudnih mer za inovacijsko dejavnost.

6. Pri uresničevanju investicijske politike moramo zelo jasno opredeliti, kako bomo zagotavljali v bodočih programih uvajanje lastnih raziskovalnih dosežkov v družbeno prakso.

II. Inovacije morajo temeljiti na raziskovalnem delu, pri čemer se morajo raziskovalne organizacije povezati z razvojnimi odelki v organizacijah združenega dela, s posebnimi raziskovalnimi skupnostmi ter s samoupravnimi interesnimi skupnostmi materialne proizvodnje ter s strokovnimi službami v delovnih organizacijah.

Pojem inovacije zajema v širšem pomenu besede uporabo in družbi obstoječega fonda in kvalitete znanj za oblikovanje, predlaganje ter uveljavitev nečesa novega. V najširšem pomenu zaobsega pojem odkritje, izum, uporabo in difuzijo. Tehnološka inovacija je pri tem usmerjena v uveljavitev novega proizvoda ali tehnologije, družbena inovacija pa se

nanaša predvsem na razvoj in uveljavitev novih modelov družbeno-ekonomskih odnosov v družbeni praksi ter njim ustrežajočih oblik družbene organiziranosti na posameznih področjih gnotne proizvodnje in družbenih dejavnosti.

Za sodobne, ekspanzijsko usmerjene industrijske družbe je značilna družbeno usmerjena in visoko organizirana inovacijska dejavnost. Te lastnosti inovacijske dejavnosti pri nas izražamo s pojmom „inovacijska veriga“ ter z njim zaobsegamo splet med seboj tesno povezanih dejavnosti, ki kot rezultat planskega in usmerjenega napora more privedi do večanja učinkovitosti in kvalitete produkcijskih dejavnosti v SR Sloveniji. Pojem inovacijske verige predpostavlja, da je v okvirih Slovenije mogoče zagotoviti zdravo podlago za razvoj in uveljavljanje lastnega znanja v sestavljenosti industrijskih tehnologij in produktov le s koncentracijo ter z organiziranim sodelovanjem vseh posamičnih in najpogostejše razdrobljenih ter po vsem slovenskem prostoru razpršenih ustvarjalnih potencialov.

Analize inovacijskih procesov v industrijskih deželah opozarjajo, da je mogoče ustvariti zdravo podlago procesom pospešene tehnološkega razvoja v visoko kompetivnem mednarodnem okolju le s plansko koncentracijo in usmerjenim delovanjem vseh inovacijskih dejavnosti, kot so na primer: raziskovalna dejavnost, razvoj produktov in tehnologij, proizvodni inženiring, industrijski inženiring, sistemske analize, operacijske raziskave, učinkoviti sistemi informiranja o potrebah potencialnih uporabnikov in kupcev, o sprotnih raziskovalno-razvojnih projektih konkurenčnih dežel in podjetij, itn.

Na vseh navedenih in tudi drugih področjih je Slovenija že dosegla tako raven, da smemo ob ustrezni organiziranosti pričakovati tudi nove pomembnejše uspehe na področju razvoja in uveljavljanja lastnega tehnološkega znanja. Za taka pričakovanja imamo danes na voljo tudi že ustrezno podlago v zakonodaji s področja združenega dela, svobodne menjave dela, družbenega planiranja, raziskovalne dejavnosti, v pripravi pa je tudi zakon o razširjeni reprodukciji.

Upoštevanje izsledke mednarodnih raziskav s področja ustvarjalnosti ter geneze ali razvoja in zakonitosti procesov, ki so privedli do pomembnejših tehnoloških inovacij ter ob vsem tem tudi obseg indiferecentnosti slovenskega gospodarskega sistema, ugotavljamo, da ima Slovenija vse pogoje v razmeroma kratkem času doseči stopnjo inovacijsko učinkovitega gospodarskega sistema.

Ob že razvitih sistemskih osnovah celovitega sistema združenega dela bi bilo treba družbene akcije usmeriti v več smeri, vendar tako, da bi se učinki posamičnih akcij med seboj krepiли in dopolnjevali.

V posebnih raziskovalnih skupnostih (in prav tako tudi v raziskovalno-razvojnih projektih) vidimo ne samo novo samoupravno sistemsko institucijo marveč tudi eno izmed komponent novega sistema na področju razširjene družbene reprodukcije. Ta vsebuje najprej ekonomski mehanizem, ki naj bi na podlagi ekonomskega interesa ter samoupravnih sporazumov omogočal, da se del akumulacije tozdog vključuje v procese prelivanja in cirkulacije, obenem pa vsebuje tudi finančni mehanizem, ki je sposoben sprejeti dele te akumulacije, oziroma vzpodbuditi združevanje dela družbene akumulacije ter ga usmerjati na tista družbeno-razvojnega področja, na katerih lahko dosežejo največje makroekonomske in mikroekonomske učinke; kompleksne inovacijske raziskave, ki bi se mogle oblikovati in izvajati v okvirih posebnih raziskovalnih skupnosti, pa so gotovo eno izmed takih področij.

Institucija posebnih raziskovalnih skupnosti in raziskovalnih projektov nudita vse potrebne pogoje za oblikovanje visoko ustvarjalnih ter inovacijsko učinkovitih organizmov, sposobnih na posameznih problemskih področjih povezovati tako ustvarjalce idej, nosilce temeljnih raziskav na univerzah in samostojnih raziskovalnih organizacijah skupaj z zmogljivostmi raziskovalnih institutov, enot in strokovnih služb, skupaj z nosilci procesov gnotne in družbene proizvodnje.

Analiza stanja na področju inovacijske dejavnosti opravičuje predlog za oblikovanje novega družbenega dogovora, ki bi izhajal iz kritične analize opravljene ter vzpostavil akcijsko-programske osnove za naslednje obdobje pa tudi za nov kvaliteten skok na področju družbeno

V Polprevodnikih dobro gospodarijo

Polprevodniki so sicer zelo perspektiven, vendar zahteven proizvodni program. V Tovarni polprevodnikov v Trbovljah se tega močno zavedajo. Tako mi je rekel v pogovoru direktor Adi Peitl. „Predvsem nam manjka znanja. Menda se že kar smešno sliši ta zdrgnjena plošča: znanje, znanje in spet znanje. V programu ne manjka idej in možnosti, vendar pogostokrat manjka strokovnjakov, ki bi te programe in tehnološke možnosti rentabilno prenesli v proizvodnjo.“

Takole razmišljanje ne bi škodilo še marsikom. Še vedno proizvajamo predrago, prepočasni in zlasti se obnavljamo pri inovacijah in še bolj pri realizaciji inovacij v vsakdanje delo. Zato trpi prodaja. Iskani so zlasti naj-novejši dosežki tehnike, najnovejše tehnološke izdelke in izdelave. V Trbovelski Iskri pa so to že davno doumeli, zato vse svoje strokovne in tehnične možnosti usmerjajo v neprestane izboljšave v proizvodnji in zlasti v cenejšo, sodobnejšo in avtomatizirano tehnologijo dela.

Ob vseh teh raziskovalnih, razvojnih in tehnoloških nalogah pa je zanimivo, da so zelo praktično usmerjeni v neposredno proizvodnjo. Ker jim manjka delavcev in tudi „bolniška“ je bila za kaka 2 % večja kot so pričakovali, so v proizvodnji nastala ozka grla.

Kako to ozdraviti? Čisto enostavno. Na delavskem svetu so se domislili, da bodo režijski delavci priskočili na pomoč v proizvodnji. Rečeno – storjeno. Junija, julija in avgusta ni nič posebnega, če najdeš inženirje,

administratorke, kurirja ali direktorja za strojem, pri „stancih“, v montaži pri sestavljanju sestavnih delov in pri ostalih enostavnih delih, ki jih pod vodstvom mojstrov lahko vsakdo opravi.

In rezultati? Odstranili so precej „ozkih grl“ in povečali proizvodnjo ter nadomestili precej zaostankov. Seveda akcija ni stekla čisto brez godrnjanja in celo posmeha. Vendar so v celoti ugotovili razumevanje, zlasti pa dober učinek v neposredni proizvodnji.

Prav zaradi te „delovne akcije“ so tudi popravili doseganje proizvodnega načrta in so ob koncu prvega polletja celoten prihodek dosegli s 53 % letošnjega plana in to na domačem trgu 49 %, na tujem pa 52 %. Čisti dohodek je 8 % nad predvidevanji, za osebnih dohodke pa so porabili le 44 % predvidenih za letošnje leto. Prilagodili so se stabilizacijskim prizadevanjem in dvignili maso OD le za 17 % pri 21 odstotni rasti dohodka. Tako so ostali celo pod določili resolucij, ker so osebni dohodki porastli

manj kot dohodek. K temu pa je pripomoglo tudi to, da praktično v letošnjem letu niso zaposlovali novih delavcev, čeprav so v načrtih to predvideli. Po drugi strani pa je treba vedeti, da so imeli v Polprevodnikih le 96 % razpoložljivega delovnega časa v primeri z načrtovanim. To pa zato, ker so varčevali pri zaposlovanju novih delavcev, izostankov v kolektivu pa je bilo več, kot so predvideli. V pforogram za leto so zapisali, da bo zaradi porodniških dopustov, bolniške in drugače iz tega naslova izostalo 11 % delovnega časa, boleznin in drugega pa je bilo v prvem polletju kar 13 %.

Tudi ekonomično poslujejo. Tako je ekonomičnost dosežena z okrog 248 % nasproti lani, čeprav je v primerjavi s I. četrtletjem letošnjega leta nekoliko upadla zaradi povečanja nepredvidenih stroškov. Dohodek na delavca pa je 145.000 din in je za 12 % nad predvidevanji.

Precej številko smo natrosili v to pisanje o poslovanju v letošnjem prvem polletju v Polprevodnikih. Naj ob tem povem, da so vse te in še bolj

Zahtevna proizvodnja polprevodnikov gladko teče.

natančne številke dobili v roke v kratkem poročilu vsi delavci že 17. julija, se pravi pred kolektivnim dopustom in pred zaključnim polletnim računom. V Iskri v Trbovljah namreč mladina izdaja redno svoj Bilten, ki tekoče informira kolektiv. To je pravzaprav enostavno in poceni. Službe

dajo podatke, ki jih „vržejo“ na matrice in razmnožijo ter razdelijo kolektivno. Tako je vsakdo o vsem tekoče seznanjen in z dobro voljo pripravljen na javno razpravo o vsem dogajanju, gospodarjenju, delu in poslovanju v tovarni.

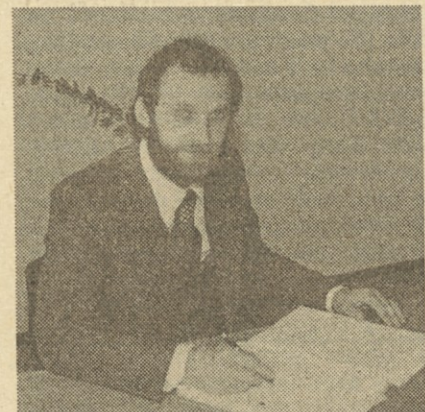
KF

Smo kadrovske pripravljene?

Srednjeročni načrt 1981 – 85 postavlja pred sleherno TOZD in DO nove in večje zahteve. Za vse to pa bomo v razvoju, raziskavah, v tehnologiji in proizvodnji rabili vse več znanja – se pravi vse več strokovno podkovanih ljudi. Kako smo pripravljene na te naloge? Ima Iskra – IEZE kadrovskega program in kontinuirano strokovno načrtovanje izobraževanja? Ta vprašanja smo zastavili Mirku Čokanu, direktorju splošno-kadrovske službe v DO IEZE.

Naj povem v uvodu, da kadrovska služba v Industriji elementov opravlja tudi operativno delo za več TOZD v Ljubljani. Za ostale izven Ljubljane pa opravlja delo strokovnega svetovanja, sinhronizacijo dela, načrtovanje kadrov in izobraževanja.

Kakšen je rezultat ob koncu srednjeročnega obdobja 1976–80 v IEZE na kadrovskega področju? Vsekakor smo dosegli lep napredek in smo s kadrovske strukture naše delovne organizacije, ki šteje 3200 zaposlenih lahko kar zadovoljni. V tem srednjeročnem obdobju smo štipendirali po TOZD in v Skupnih službah dobrih 10 % novih strokovnjakov, različno po različnih tovarnah, po potrebah seveda. Tako je trenutno v šolah: na univerzi in visokih šolah 130 študentov, na srednjih 120 dijakov in na poklicnih šolah 80 učencev. To je vsekakor lep napredek v primerjavi z letom 1976 in na pragu novega sred-

Direktor splošno-kadrovskega področja IEZE Mirko Čokan

njerno obdobja smo lahko zadovoljni, čeprav še nismo dosegli vsega, kar želimo.

Poleg rednih štipendistov pa se izredno šola še blizu 10 % zaposlenih

na poklicnih, srednjih, višjih in visokih šolah. Za redne štipendiste lahko rečemo, da imajo vpisane smeri in stroke, ki jih rabimo, izredni študij pa je vsaj v manjši meri bolj odraz želja in možnosti zaposlenih, kot potreb naših 11 tovarn.

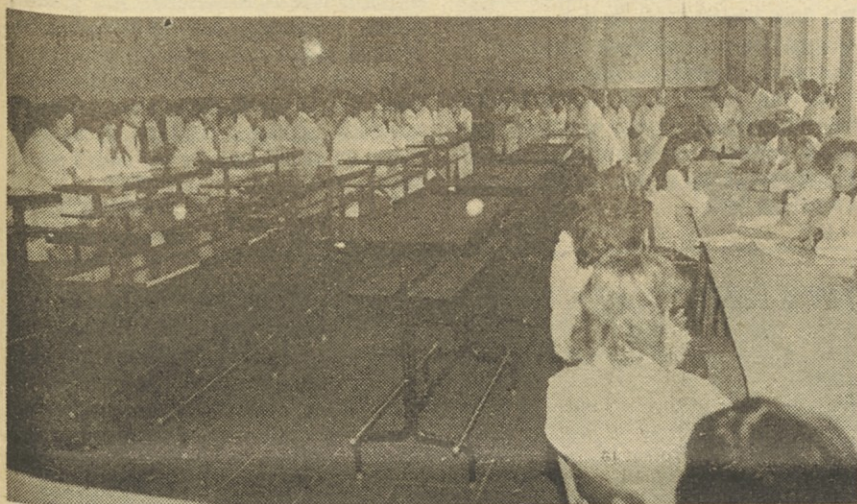
Za srednjeročno obdobje načrtujemo predvsem poglobljen in smotrnejši študij, bolj rečeno izobraževanje ob delu. Mislim na izobraževanje za čisto konkretne naloge in dela. Tako na primer za specializacije na področju keramike, mikroelektronike, profesionalne kvalitete posameznih izdelkov in za ozko specializacijo profilov, ki jih rabimo pri naši specialni proizvodnji.

Ob tem menim, da preveč poudarjamo izobraževanje ob delu za pridobitev diplom na rednih šolah, premalo pa si prizadevamo za pridobitev specializiranih znanj, za katera celo ni rednih šol. Tak primer je naša tehnična keramika, strokovno področje kvalitete in še nekatera področja. Za te smeri in potrebe načrtujemo mnogo več študija, ker tako znanje na vseh področjih rabimo.

Kako pravzaprav v Iskri – Industriji elementov opravljate kadrovske funkcije?

Prav v preteklem srednjeročnem

(Nadaljevanje na 4. strani)

Na zboru delovnih ljudi v Polprevodnikih.

usmerjene in višje organizirane ter k višjim tehnološkim in poslovnim ciljem težeče inovacijske dejavnosti.

Spremljanje uresničevanja tako zasnovanega družbenega dogovora naj ne bi bilo opredeljeno kot naloga določenega upravnega organa, družbene ali politične organizacije ali Gospodarske zbornice Slovenije ampak kot akcijsko spremljanje in usmerjanje akcij različnih subjektov s področja znanosti, izobraževanja, informatike, tehnologije ter ključnih področij načrtovane gospodarske in poslovne ekspanzije v naslednjih letih in desetletjih. Tako funkcijo pa bi lahko opravljal le družbeni organ, ki bi vključeval strokovnjake in družbenopolitične delavce s področja razvoja družbenopolitičnega sistema, družbenega planiranja, različnih področij družbene razširjene reprodukcije ter strokovnjake s področja različnih znanstvenih disciplin, itn.

Med posebne akcije bi bilo mogoče uvrstiti tudi akcijo za družbeno vrednotenje inovacijskih vidikov v programih visokih šol in raziskovalnih organizacij ter glede na njihovo pripravljenost, da prispevajo svoj konkreten delež k večanju fonda produktivnega znanja v naši družbi.

III. V družbeni praksi so že uveljavljene nekatere oblike moralnega in materialnega spodbujanja delavcev-inovatorjev in tudi temeljnih organizacij, ki uvajajo inovacije. Kompleksno je treba oceniti te oblike in predlagati nove. Zgraditi moramo sistem, ki bo posamezne delavce, vodilne delavce in organizacije kot celote spodbujal k iskanju novih tehnoloških rešitev, ki bodo temeljile na lastnem znanju in na uporabi domačih raziskovalnih dosežkov.

Vpliv materialnih stimulacij za pospeševanje raziskovalne dejavnosti v organizacijah združenega dela je bil v obdobju 1958–1964 zelo vzpodbuden. Takratni zvezni zakon o raziskovalni dejavnosti je zagotavljal oprostitev plačevanja prispevkov tistim organizacijam združenega dela, ki so imele organizirane lastne razvojne inštitute. Oproščene so bile davka iz dohodka in dodatnega davka iz dohodka. Cela vrsta organizacij združenega dela je v tem obdobju organizirala in registrirala svoje razvojne inštitute. Tudi carinske olajšave so zelo pozitivno vplivale na vlaganja v nove kapacitete raziskovalne opreme. V sedanjih situacijah opreme skoraj ni možno uvažati in se je zaradi uvoznih omejitev praktično ustavilo obnavljanje zelo zastarele raziskovalne opreme. Če takrat smo ugotavljali, da so ljetni sistemski družbeni vplivi izredno pozitivni za razvoj domačih proizvodov iz lastne raziskovalne baze. Gotovo vse pozitivne napore družbe spremljajo tudi negativni spremljevalci, ki večkrat vzpodbudijo zakonodajalca, da ukrepa ne v smeri pospeševanja že doseženih pozitivnih rezultatov, temveč linearno proti vsem, z ukinitvijo teh ugodnosti. Čim so gibanje temveč linearne stimulacije, se je jasno pokazalo, kje so bili ustvarjeni resnični rezultati v razvijanju lastnih razvojnih zmogljivosti in s tem oblikovanje proizvodov in tehnologij z lastnim znanjem in kje so tem formalno izkoriščali družbene ugodnosti. Zveza raziskovalnih organizacij Slovenije (ZROS) je vložila ogromno naporov za nadaljnje usklajevanje stimulacij za pospeševanje raziskovalnega dela, vendar ni bilo veliko uspeha.

Z dograjevanjem našega samoupravnega sistema so bile v naslednjih letih vgrajene nove stimulacije, vendar so še prešibke in niso dovolj vzpodbudile organizacij združenega dela, da bi uveljavile lastne razvojne zmogljivosti in množično organizirale inovacijsko dejavnost.

Kaj so glavni vzroki za nezadostno zanimanje za množično uvajanje lastnih dosežkov v proizvodnjo kljub zelo jasnim družbenim orientacijam?

Odgovore na ta vprašanja v glavnem obravnavajo drugi referati v tem zborniku, zato se bomo omejili samo na nekaj ključnih razmišljanj o teh vzrokih!

1. Eno izmed zelo razširjenih mnenj je, da naši vodilni delavci v gospodarstvu ne kažejo dovolj zanimanja za lastno raziskovalno delo in se raje odločajo za nakup tujega znanja. Verjetno, da je veliko resnice v ocenah, pa vendar se vprašujemo zakaj? Ali je razlog velikost rizika za kolektiv in za posameznika? Temu bi lahko pritrdili, ker gre navadno za proizvode ali tehnologije, ki so na tržiču in v proizvodnji preizkušeni

(čeprav običajno zastareli). Kaj to pomeni za družbeno skupnost, njeno neodvisnost, strategijo lastnega razvoja itn., če pri tem pretiravamo, je pa – seveda – drugo vprašanje. Se torej srečujemo z vprašanjem parcialnih ali delnih interesov organizacij združenega dela in njihove skladnosti s širšimi družbenimi interesi.

Za premostitev teh razlik so bili sprejeti ustrezni zakoni in družbeni dogovori, ki ščitijo širše družbene interese. Čas od sprejetja najnovejših zakonske regulative za to področje je prekrakel, da bi lahko realno ocenjevali njihove učinkovitosti, pa vendar so prve ocene o usmerjanju višjih oblik sodelovanja z inozemstvom pozitivne.

Lahko samo ugotovimo: zdrav in selektiven pristop sodelovanja z inozemstvom je nujen in pozitiven za naš nadaljnji razvoj, potrebno pa je ob tem zelo pospešeno razvijati in oplajati lastne raziskave in se tako za sodelovanje z inozemskimi partnerji odločati kot enakopraven partner. Dosledno izvajanje pozitivne zakonodaje in smernic družbenega dogovora nedvomno predstavlja pozitiven korak in stimulativen pristop k zdravemu razvoju našega gospodarstva. Cilj vsakega tozda ozira organizacije združenega dela: pa mora biti lastni razvoj proizvodov in tehnologij. Za določene panoge in proizvode, za katere je glede na objektivne okoliščine to nemogoče doseči in so vezane na nakup ali uporabo tujih dosežkov, pa kljub temu moramo investirati v lastne raziskave, da se v določenem času – po sprejetem programu – osvobodimo maksimalnih negativnih vplivov, oziroma da z dvigom lastne inovacijske sposobnosti ustvarimo enakopravno medsebojno odvisnost.

Druga izredno pomembna sestavina v našem gospodarskem in družbenem življenju je nujna ustalitev tokov celotne reprodukcije in družbenega napredka. To nikakor ne sme pomeniti znižanje dinamike napredka gospodarstva in družbe. Za stalen napredek morajo biti opredeljeni dolgoročni cilji in metodologije za doseg te ciljev. Že nekaj let zelo razburkano gospodarsko življenje odvrača ali v precejšnji meri onemogoča vodilnim delavcem, da bi se bolj poglobljeno in sistematično ukvarjali z razvojnimi problemi, množično inventivno dejavnostjo in drugimi kvalitativnimi dejavniki gospodarjenja. Procesi v reprodukciji so zelo raztrgani in se velika večina vodstvenih in vodilnih kadrov ukvarja preveč s sprotnimi problemi, ki jih spričo pomanjkanja samostojnih kreatorjev ali ustvarjalcev za izvajanje težkih nalog v gospodarstvu zelo težko obvladujejo. Kadar so proizvodnje nekontinuirane ali pretrgane in nastajajo zelo veliki zastoji v procesu zaradi nepravilnih dobav materialov, rezervnih delov, pomanjkanja likvidnih sredstev in podobno, so vsi vodilni kadri vpreženi v razreševanje teh problemov in se težko odločajo za vpeljavo novosti, kar pa zahteva dodaten napor. Poslovna nedisciplina med tozdi in organizacijami združenega dela ter že leta trajajoče administriranje v gospodarstvu in omejitve ne prispevajo k ustavitvi gospodarstva in k hitrejšemu napredku inovacijskih procesov ter splošnega napredka. Zato je edina pot pravega in neprekinjenega napredka v gospodarstvu resnično samoupravno urejanje medsebojnih odnosov na zdravih dohodkovnih povezavah. Prvi pogoj za to so pa urejene štartne osnove ali medsebojno dogovorjeni standardni stroški, ki se jih mora postopoma širše urejati na podlagi družbenih dogovorov in standardizacij. Tudi na tem področju je nujno ogromno inventivnosti in truda in brez tega ni mogoče pričakovati trajno urejenih dohodkovnih odnosov.

2. Restrikcije, ki neposredno ovirajo raziskovalno delo:

Naložbe v raziskovalno delo, ki so vezane na uvoz opreme in na uvoz posamičnih elementov in materialov, so glede na naš celotni uvoz resnično nepomembne veličine, za hitrejši potek raziskovalnega dela pa so nadvse bistvena sestavina. Ne samo v tem letu, ko je situacija na področju zunanjetrgovinske menjave resnično kritična; tudi pretekla leta smo imeli enak odnos do tega uvoza kot do uvoza kateregakoli drugega blaga za široko potrošnjo ali reprodukcijski material. Nikakor nismo uspeli s selektivnim pristopom, da za raziskovalno dejavnost, ki prispeva neposredno h hitrejšemu napredku gospodarstva in družbe, omogočimo posodabljanje raziskovalne opreme, da je omogočen nemoten uvoz minimalnih količin reprodukcijskega materiala, ki ga moramo uvažati, ker ga doma ni. Tako pa je v času, ko je tehnični napredek tako

hiter, da se iz leta v leto skrajšujejo ciklusi osvajanja novih proizvodov in postopkov, povsem jasno, da bomo še bolj zaostajali v razvoju, da bodo naši izdelki prihajali na tržišča prepozno. To pa plačujemo skozi našo nekonkurenčnost in nižjo ceno na svetovnem trgu. Tudi za sodelovanje z delalci v razvoju sta nujni učinkovitost in sodobnost proizvodov in procesov, sicer si ne bomo ustvarili takšnega sodelovanja, ki bi bilo glede na naše odnose ustrezno in koristno.

Glavne sedanje oblike gmotnih stimulacij za pospeševanje raziskovalnega dela in množične inovacijske dejavnosti v organizacijah združenega dela so:

- pri ugotavljanju davčne osnove za davek iz dohodka temeljnih organizacij se upošteva kot odbitno postavko med drugim tudi avtorski honorar ter nagrade oziroma izplačila za novatorstvo, tehnične izboljšave, racionalizacije in izume;
- republiškega davka iz dohodka temeljnih organizacij se ne obračunava in plačuje tudi od dela dohodka, ki ga je davčni zavezanec vložil v opremo za raziskovalno delo;
- občinskega davka iz osebnega dohodka se ne plačuje od dohodkov iz patentov; in tehničnih izboljšav;
- raziskovalne organizacije so oproščene plačila carine pri uvozu raziskovalne opreme;
- raziskovalne organizacije ne plačujejo prispevkov za kreditiranje razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajin. Splošne ocene so, da je nujno vpeljati v našem sistemu vzpodbujanja in pospeševanja inovacij dodatne stimulacije. Podpisniki družbenega dogovora o inovacijah so predlagali razne dodatne gmotne stimulacije organizacij združenega dela. V zadnjih letih sprejeti sistemski zakoni in predpisi omogočajo in celo obvezujejo sprejemanje ukrepov za pospeševanje inovacijskih procesov v združenem delu. Prav tako se z družbenim dogovorom o inovacijah poudarja ista zahteva za pospeševanje raziskovalnega dela in množične inventivne dejavnosti.

1. Spodbujati organizacije združenega dela za tisti del ustvarjenega dohodka, ki je rezultat lastne inovacijske dejavnosti, z oprostivijo prispevkov družbi.
2. Za vlaganja v osnovna sredstva za prenos domačih inovacij v proizvodnjo naj dobijo organizacije združenega dela pravico do ugodnejših posojil, vrednost inovacij naj se upošteva kot del lastne udeležbe pri financiranju, lastna udeležba pa naj bo nižja. Posojila naj bi bila z nižjo obrestno mero in z daljšimi odplačilnimi roki.
3. Pri izbiranju vodstvenih in vodilnih kadrov ter drugih odgovornih delavcev (predsedniki delavskih svetov, sindikatov, Zveze komunistov, itn.), je treba vpeljati kriterij za ocenjevanje njihove zavzetosti za razvojno raziskovalna dela, odnosa do nje in do pospeševanja množične inovacijske dejavnosti.
4. Vrednotenje inovacij je že dolgo časa predmet številnih razprav. Pojasnila za izvajanje zakona o združenem delu, zakona o knjigovodstvu so bila objavljena tudi v prilogi tednika Delavska enotnost Sindikalni poročevalec 14. januarja 1978. Pri vrednotenju inovacij gre za vprašanje uresničevanja zakonskih določil. Nujno je treba izdelati enotno metodologijo in točnejša navodila za zajemanje stroškov in učinkov inovacij. To bo šele omogočilo pravo vrednotenje inovacij in nagrajevanje delavcev tudi iz te kategorije dohodka.
5. Še bolj kvalitetno bo treba selekcionirati ali razločevati uvoz tujega znanja. Z doslednim uresničevanjem pozitivnih zakonskih predpisov o uvozu tuje tehnologije in določil družbenega dogovora o višjih oblikah sodelovanja z inozemstvom je možno doseči kvalitativni premik v preprečevanju uvoza zastarele tehnologije; tiste, ki jo imamo doma ali ki smo jo sposobni sami ustvarjati.

1) O tem je v zborniku Kobetov referat „Vrednotni odnos do inovacijskega znanja kot proizvodnega sredstva“!

Smo kadrovske pripravljene?

(Nadaljevanje s 3. strani)

obdobju smo posvetili vso skrb do slednemu strokovnemu izvajanju kadrovske funkcije v skupnih službah in v TOZD. Dosegli smo, da v vseh TOZD to delo opravljajo dosledno in strokovno. Predvsem smo veseli, da na strokovno delo dosledno jemljemo le strokovno usposobljene ljudi in vse bolj dosegamo tudi pogoj za zahtevno delovno prakso, oz. delovne izkušnje. Prav zaradi tega je zadnja leta izobrazbena raven po TOZD močno porasla. Na nekatera mesta, toda le izjemno, smo sprejemali ljudi, ki manjkajočo izobrazbo nadomeščajo s pridobljenim znanjem v praksi.

Prav zdaj pa smo sredi priprav za uvedbo računalniške obdelave vse naše proizvodnje, poslovanja in kadrov. Kmalu bomo dobili svoj računalnik in potrebne terminale po vseh TOZD in v skupnih službah. Zato imamo zadnja leta vse več štipendistov na računalniški smeri študija. Tako bomo za naš informativni sistem kadrovske in strokovno pripravljene.

Kakšna je strokovna zasedba v kadrovske službi skupnih služb, v TOZD in vaši delovni organizaciji sploh?

Že družbeni dogovor o kadrovske politiki nas zavezuje, da kadrovske službe organiziramo in kadrovske popolnimo tako, da bodo lahko nemoteno in strokovno opravljale vse funkcije v svojem obsegu del in nalog. Mislim, da smo se vsaj v kadrovske službi skupnih služb zelo približali tem zahtevam. Vse delovne naloge opravljajo kvalificirani strokovnjaki za svoja področja. Tako lahko kadrovska služba svetuje personalnim oddelkom po TOZD strokovno. Lahko vodi dobro politiko izobraževanja, štipendiranja in dodatnega izobraževanja.

Žal pa moramo ugotoviti, da smo v preteklosti v investicijski politiki precej grešili prav na področju kadrov. V elaboratih je bilo točno predvideno koliko in kakšno tehnološko opremo rabimo, kakšne in koliko delovnih prostorov, predvideno je bilo, kaj bodo ti stroji lahko dali od sebe, premalo pa je bilo načrtovanj strokovnega kadra, ki naj bi novo tehnologijo obvladal v celoti in iz nje „iztisnil“ vse možno.

Prav zato moramo v bodoče, ob novih investicijah načrtno zagotoviti potreben strokovni kader. Zlasti bo to pomembno zdaj, ko bomo z usmerjenim izobraževanjem dobili tudi določene del izobraževalnih praktičnih funkcij v naše delovne organizacije, oz. TOZD. Za ta pedagoški del bomo morali zagotoviti kader, saj bodo pravi strokovnjaki usmerjali naše bodoče sodelavce in jih uvedli v praktično delo, potrebno za našo delovno organizacijo.

Naj bo tem povem, da smo našo organizacijo v DO prilagodili Zakonu o združenem delu tudi v praksi. Največjo TOZD v Šentjernej, kolektiv je štel kar 1200 zaposlenih, so samoupravno razdelili v 3 TOZD, ki lahko zares neposredno odločajo o vsem, tudi o kadrovskih potrebah in s tem o kadrovske politiki.

Naj zaključim z mislijo, da za naše možnosti dosegamo zadovoljive rezultate. Na pragu novega srednjeročnega obdobja — leta 1980 nas je z visoko, višjo in srednjo šolo v IEZE zaposlenih 277, leta 1976 pa jih je bilo le 218. Torej viden napredek, zlasti če upoštevamo intenzivnejše štipendiranje in študij ob delu. Lahko rečemo, da smo za prihodnje srednjeročno obdobje sorazmerno dobro pripravljene.

KF

TOZD VŽIGALNE TULJAVE

UKINILI NEKATERA REŽIJSKA MESTA

Gospodarska ustalitev je ta čas tudi v občini Tolmin poglavitna skrb vseh družbenih dejavnikov. Še posebno so ta prizadevanja opazna v organizacijah združenega dela, še zlasti po najnovjših ukrepih ZIS in nedavnih sklepih in stališč CK ZKS. Nekatero organizacijo združenega dela so takorekoč podvojile napore za stabilnejše gospodarstvo in zaostrele ukrepe, ki k temu prispevajo.

Med take organizacije sodi tudi 257-članski kolektiv tovarne vžigalnih tuljav iz Bovca, ki je tozdz Iskre iz Šempetra. Napor tega delovnega kolektiva so v zadnjem času res izjemni.

Njegovi uspehi niso stvar ugodnih razmer na trgu, temveč plod dobrega dela, ki pa vsekakor ni bilo lahko. Izvoz je njihova poglavitna usmeritev že od leta 1974, v še večji meri pa je danes.

Ustalitveni program za bovško tovarno vžigalnih tuljav ni ravno novost, saj je že nekaj let sestavni del njihovega letnega programa. Letošnja prizadevanja so poleg že stalnih oblik stabilizacijskih dejavnosti posvetili predvsem izvajanju resolucijskih načel v svojem okolju: povečanju izvoza, izboljšanju zaposlitvene bilance in kontroli izdelkov. Slednje je še zlasti pomembno za njihov izvoz v zahodnoevropske države. Sicer pa so plan, ki so ga sprejeli ob začetku leta, spremenili tako, da so izvoz povečali še za dodatnih 15 odstotkov. Od celotnega prihodka, ki ga načrtujejo letos v višini 160 milijonov din, bo vrednost izvoza predstavljala 60 milijonov din. Sicer pa so si z dodatnimi ukrepi zastavili povečanje proizvodnje za devet odstotkov od prvotno načrtovane, prodaje pa za 11 odstotkov.

V bovškem kolektivu so v skladu z napori za stabilnejše poslovanje napravili tudi premike v zaposlitveni strukturi. Letos število zaposlenih ne bodo povečali. Še več, ukiniteli so osem režijskih delovnih mest. Na ta način bodo prihranili 70 starih milijonov din. V skladu z novo sistematizacijo del in opravil so ukiniteli tudi delo administratorke v skladišču. Z boljšo organizacijo dela so dosegli kvalitetnejše in ažurnejše podatke, ki jih je prevzel skladiščnik. Z delavci ki so jih premetili na najprimernejša mesta glede na stopnjo njihove izobrazbe in usposobljenosti, so se pred tem temeljito

Veliko članov delovnega kolektiva ob morju

Kolektivni dopust v novogoriški Iskri — Avtoelektriki je minil. Veliko članov tega kolektiva je letovalo ob morju, v gorah, nekateri pa kar doma, saj je bilo potrebno postoriti to in ono, čas za taka opravila pa je velikokrat prav kolektivni dopust.

Zanimalo nas je, koliko družin je letos organizirano letovalo v okviru delovne organizacije Avtoelektrike. Kar 176 jih je bilo v raznih krajih ob morju, sicer pa prepuščamo besedo Branku Čermelju, referentu za družbeni standard, ki ima vsekakor največ zasluga, da je uspel „spraviti“ tolikšno število zaposlenih z družinskimi člani v prikolice, počitniške domove in privatni penzion.

„Naša delovna organizacija razpolaga z 22 počitniškimi prikolicami, ki so nameščene v Umagu, Poreču, Vrsarju, na Pagu v Novalji, Medveji in Kačjaku. Poleg prikolic imamo tudi svoj počitniški dom v Dramlju, kjer je letos letovalo 46 družin. Pripomniti moram, da je uspel, oziroma „naval“ prav tu nekoliko manjši od pričakovanega, to pa zaradi slabega vremena v začetku letošnje sezone. Seveda na to še „vedno“ ne moremo vplivati.

Naša delovna organizacija ima tudi pogodbeni odnos s privatnim penzionom v Crikvenici. V času kolektivnega dopusta je tu letovalo 25 družin.

Z letošnjo ponudbo in povpraševanjem smo dokaj zadovoljni, še posebno če upoštevamo še tiste člane kolektiva, ki so se prijavili za letovanje direktno potom počitniške skupnosti SOZD. Koliko je bilo teh dopustnikov, pa nam v tem trenutku še ni znano. Seveda bomo tudi v naprej še bolj skrbeli, da svojo ponudbo še povečamo ter da odpravimo vse tiste morebitne slabosti, ki so se letos pojavile.“

In kaj naj strnemo za zaključek? Pomeni letovanje, primeren kraj, kljub nekaterim manjšim pripombam in zadovoljstvo, vse to ostane dopustnikom v spominu, prihodnje leto pa spet proužnje, za tak ali drugačen način organiziranja letovanja. M. R.

Tudi ob letošnjem dnevu graničarjev so predstavniki novogoriške Avtoelektrike obiskali čuvanje našega svobodnega neba, karavlo Lokvica na Krasu. Po prisrčnem pozdravu so skupno z mladimi in Opatjega sela, Park hotela Nova Gorica, Sel na Krasu, Iskre in ekipo vojakov izvedli kviz o Titu, vmes pa bogat kulturni program. Srečanje je popestril tudi moški pevski zbor „Kras“ iz Opatjega sela, trdne vezi prijateljstva pa so se ob prazniku graničarjev nadaljevale še zelo dolgo v noč.

pogovorili. S tem so se izognili konfliktnim situacijam. Ti delavci sedaj delajo v proizvodnji. Za nekatero so bile te spremembe boleče, vendar bodo s to prakso, ki se je izkazala za pozitivno, nadaljevali. Pot, ki so si jo izbrali, bi bila zanesljivo težja, če ne bi imeli podpore v vseh družbenopolitičnih organizacijah. Zlasti sindikat in ZK sta bila aktivna pri razčiščevanju spornih zadev.

Komunisti bovškega kolektiva že dalj časa ugotavljajo, da delovna organizacija Iskra ni zaživelja tako kot bi bilo pričakovati; zaradi zapiranja v tozdzovske kroge dohodkovni odnosi niso razčiščeni. Preveč je nakupoprodajnih odnosov in podobnega. Akcija za odpravo tega stanja je stabilizacijska naloga vseh!

V skladu s sprejetim investicijskim programom bodo še letos začeli graditi dislocirani obrat v Soči. Ta obrat bo velikega pomena za temeljno organizacijo, ki bo na ta način odpravila nekatera sedanja ozka grla. Hkrati bo pomemben in spodbuden tudi za vso Tolminsko, ki želi z gradnjo takih obratov v odročnejših krajih zavezati odseljevanje prebivalcev.

Za konec še podatek o poslovanju v petih letošnjih mesecih. Kar zadeva izvoz, so dosegli kar 43,72 odstotka letnega plana kar je za 60 odstotkov več kot v enakem obdobju lanskega leta. Vsi ti rezultati so plod zavestno sprejetih ukrepov delavcev, ki so spoznali, da se da narediti več tudi z manj zaposlenimi.

Vojko HOBIČ

TOZD POTENCIOMETRI IN HIBRIDI

Poiskali so notranje rezerve

V Tovarni potenciometrov in hibridov so prvo polletje zelo dobro zaključili. Izvozne načrte so domala realizirali in na domačem trgu prodali precej več kot lani v istem obdobju. Pot do takih rezultatov pa ni bila enostavna, saj so morali poiskati vse možnosti notranjih rezerv. Precej delavcev in večino investicijskega denarja so preusmerili v dejavnost hibridnih vezij in to je rodilo dobre uspehe.

Proizvodnja hibridnih vezij je precizno in zahtevno delo.

pred nedavnim v Jugoslaviji skoraj izključno uvažali. Zato je ta dejavnost predvsem zanimiva v stabilizaciji našega uvoza — izvoza, ker zamenjuje artikel, ki smo ga doslej uvažali.

Sicer pa dinamiko plana proizvodnje še povečujejo in bodo do konca leta v proizvodnji zastavljene cilje dosegli, kar je še posebej pomembno na pragu novega srednjeročnega obdobja. To pa ne bo pretežko, saj je konjunktura njihovih izdelkov kar visoka in zato najbrž s prodajo ne bo posebnih težav.

Zanimivo je tudi, da kljub temu, da v Potenciometrih in hibridih v proizvodnji uporabljajo precej uvoženih materialov, posebnih težav s pomanjkanjem repromateriala ni bilo. Tako je treba dati vse priznanje uvoznikom in nabavnim službam Iskre.

Poleg vsega v redni proizvodnji pa so poiskali nekaj „rezervnega manevrskega prostora“ tudi v uslužnostni dejavnosti. Imajo namreč dobro razvito dejavnost površinske zaščite in precej več zmogljivosti na strojih za plastiko, kot rabijo zase. Zato so že našli nekaj posla, še več pa ga bodo, da bodo tudi te zmogljivosti polno zasedene. S tem si bodo še povečali rentabilnost, oz. ekonomiko poslovanja.

V kratkem pa bo stekla tudi proizvodnja tekočih kristalov, ki jih prav zdaj uvajajo iz razvoja v proizvodnjo. Prostor in večino tehnološke opreme imajo že pripravljeno. Tako se lahko nadejamo še enega elementa, ki ga vgrajujemo v Iskri v svoje izdelke.

KF

DO ELEKTROZVEZE

Kako so urejeni medsebojni odnosi v DO

V prejšni številki glasila ISKRE smo v članku „Kako se bomo soočili s problemi“ načeli nekaj vprašanj, ki terjajo nadaljnjo kritično obravnavo stanja v DO Elektrozeve. Seveda je celotna tema preobsežna, da bi jo lahko obdelali v enem članku. To pot smo prepustili besedo Metodu Kačiču, ki bo poskušal osvetliti, do kod smo prišli na področju medsebojnih odnosov v DO.

„Tov. Zajec v svojem prispevku opozarja na nekatere težave in nevspešne pojave v naši delovni organizaciji.“

Želim povedati mnenje in morda nekaj predlogov k eni njegovih ugotovitev, namreč, da še nismo doumeli, v kakšnih medsebojnih odnosih smo pri izvajanju skupnih ciljev delovne organizacije.

Namesto boja za doseg te ciljev, ki so tudi vsklajeni z interesi družbe, se zapiramo, „postavljamo plotove“, kot lepo pove tov. Zajec in pogosto iščemo rešitev težav v skorajda že dilaškocepskem tehtanju medsebojnih obveznosti v delovni organizaciji. Vsekakor so vprašanja „notranje ekonomike“ lahko zelo pomembna, posebno tisti del, ki se nanaša na izgradnjo vspešnejšega načina določanja udeležbe v skupnem prihodu, v svobodni menjavi dela itd, zato kritika našega obnašanja ne želi vzpodbujati k zanemarjanju dobrih dogovorov na tem področju.

Poglejmo nekatere akcije na področju medsebojnih odnosov, pred-

vsem pa, do kam smo do sedaj prišli.

Samoupravni sporazumi o delitvi celotnega prihodka in o svobodni menjavi dela so potrjeni s strani večine delavskih svetov TOZD v naši delovni organizaciji. Izjema je sporazum med TOZD KOMERCIALA in ostali TOZD, kjer temeljne organizacije ugotavljajo, da obseg prodaje in nabave ni pravo merilo za presojo s kakšnim obsegom dela oz. stroškov se v KOMERCIALI angažirajo pri prodaji izdelkov in nabavi repromateriala za posamezne TOZD.

Po drugi strani pa TOZD KOMERCIALA v tem trenutku ni v stanju natančno določiti, s kakšnim deležem dela sodeluje pri pripravi in prodaji izdelkov za neko določeno TOZD.

V omenjenih „Samoupravnih sporazumih“ smo zelo skromno in sramežljivo obdelali dve pomembni vprašanja

— kako bomo postopali takrat, kadar bo neka TOZD „skupnega pomena“ pripravila kapacitete (osnovna (Nadaljevanje na 5. strani)

ISKRA — IEZE TOZD Tovarna specialnih elementov in materialov Ljubljana, Tržaška 2

vabi

k sodelovanju delavce za opravljanje naslednjih opravil in nalog:

1. OPRAVLJANJE KURIRSKIH DEL

Od kandidatov pričakujemo, da imajo končno osemetko, po možnosti tudi nekaj prakse.

2. ČIŠČENJE PROIZVODNIH PROSTOROV

Delo je za določen čas, in sicer v proizvodnih prostorih v enoti TOZD Kotnikova 16.

Vloge sprejemamo v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA TOZD SEM, kadrovska služba, Ljubljana, Tržaška 2.

Kako so urejeni medsebojni odnosi v DO

(Nadaljevanje s 4. strani)

sredstva, kadre, orodja ipd.) za proizvodnjo, katero načrtuje finalist, pa potem do proizvodnje ne pride oz. se obseg proizvodnje spremeni

— kako postopati (v praksi) kadar finalist zapade v težave in posluje z izgubo, temeljne organizacije skupnega pomena pa so svoje naloge v celoti ali delno opravile po dogovoru?

Drug pomemben, a še neobdelan splot vprašanj se tiče združevanja sredstev in dela za prednostne cilje oz. za skupne cilje delovne organizacije. Deloma taka vprašanja rešujemo v vsakoletnem gospodarskem načrtu. Na nivoju delovne organizacije sprejeti plan namreč že vsebuje številne poslovne odločitve in usmeritve in skupno sprejete cilje. Bolj pogošamo spoznamo, v katerih bi določili pogoje in posledice npr. združevanja sredstev ali dajanja prednosti temu ali onemu programu, tako za tistega, ki sredstva ali ostale prednosti trenutno uživa, še bolj pa za tistega, ki se nekim sredstvom začasno odreka oz. se mora sprijazniti s tem, da njegovi izdelki ali programi niso povsem na vrhu prednostne lestvice.

Menim, da je ena od šibkih točk, oz. premalo obdelanih poglavij tudi pojem „solidarnosti“, za katero smo se dosedaj in se bomo tudi v bodoče zavzemali, preprečiti pa bomo morali, da bi se v senci tega koristnega in nujnega načela razraslo slabo delo, neodgovornost, zavestno špekuliranje s pričakovano solidarnostjo, ali pa preprosto lenoba češ, kaj bi razreševali težave, ki se s solidarnostjo tako ali tako pokrijejo.

	Prihodek v naši DO	Prihodek izven DO / v 000 ND
Servis poslovnih stavb	17.229	4.320
Delovna skupnost	16.604	—
Komerciala	22.639	1.466
PMD	36.934	11.900
	93.406	17.686

Malo poenostavljeno bi lahko rekli, da nas navedene skupne dejavnosti stanejo okoli 95 milijonov din ali približno 27 % od celotnega prihodka, doseženega zunaj delovne organizacije (vse primerjave se nanašajo na plačano realizacijo)

Poleg tega „prometa“ med TOZD skupnega pomena in finalist pa je bilo še nekaj izmenjav med temeljnimi organizacijami. Skupno smo si „med seboj“ prodali za 7.861.000 din ali okoli 2,5 % celotnega prihodka. Temu podatku popolnoma ne zaupamo, saj so nekateri skupno doseženi prihodki ostali neobračunani med temeljnimi organizacijami.

Na področju združevanja sredstev za investicije lahko iz pregledov gibanja osnovnih sredstev ugotovimo, da smo praktično vsa sredstva za investicije namenili oz. združili za potrebe obnove programa radijsko-relejnih zvez.

Kar se tiče združevanja likvidnih

V smislu teh razmišljanj bo nujno pogodbeno določiti odnose že za doseganja pokrivanja izgub, posojila v primerih nelikvidnosti neke TOZD, odnose pri pridobivanju deviznih pravic za uvoz itd.

Menim, da so TOZD pri razčiščevanju teh odnosov premalo aktivne, in bi morale ne le zahtevati „naj se to in to uredi“, ampak tudi predlagati vsaj okvirne zahteve.

Pri skupnem delu na izdelkih naše delovne organizacije, temeljne organizacije sodelujejo tudi z občasnim odstopom repromateriala, storitvami, prodajo izdelkov, „posojilom“ sodelavcem, skupnim razvojem, posojanjem osnovnih sredstev itd. Teh občasnih sodelovanj ne urejamo s „Samoupravnimi sporazumi“, pač pa jih bo nujno definirati z organizacijskimi predpisi, okvirnimi dogovori ali podobnim. Čeprav ne gre za obseg prometa, ki bi spremenil poslovne rezultate neke TOZD, pa nas neurejenost na tem področju le odvrta od pomembnejših ostalih nalog. Včasih se pa kar ne da izogniti vtisu, da te obrobne težave nekateri namenoma zaostre, da bi izsilili odločitve, katere po redni poti zavračamo.

Z nekaterimi podatki, ki jih najdemo v poročilu o polletnem poslovanju, lahko nakažemo obseg in velikost medsebojnih odnosov, katere smo opisali.

Temeljne organizacije skupnega pomena so imele naslednje prihodke v okviru naše DO:

sredstev podatke sicer zbiramo, moramo pa priznati, da jih v poenostavljeni obliki ne prikazujemo redno in celovito, kar je vsekakor ena od pomanjklivosti našega sistema obveščanja. Grobo pa lahko ugotovimo, da temeljne organizacije, ki izpolnjujejo plan prodaje, financirajo tiste, ki zaostajajo za planom ter da so — predvsem kratkoročna — posojila često zelo visoka.

V tem zapisu smo osvetlili predvsem tiste medsebojne odnose, ki jih lahko komentiramo s številkami, ali pa bodo opisani v ustreznih sporazumih. Prav sedaj pa pripravljamo ključni dokument — srednjeročni načrt za obdobje 1981 — 1985 — v katerem moramo posvetiti veliko pozornost prav notranjim odnosom v naši delovni organizaciji in s tem preprečiti, da bi nas dogodki prehiteli, kar po mojem mnenju botruje večini notranjih nesporazumom in prepirov.

B. Č.

Uspešno poslovanje TOZD UZ

Malo je temeljnih organizacij, ki so si zastavile za svoj cilj tako hitro povečevanje proizvodnih zmogljivosti, kot v TOZD UZ, še manj pa je takih, ki potem tako zastavljene plane dosegajo. Zato so v temeljni organizaciji UZ lahko tudi upravičeno zadovoljni ob pregledu doseženih polletnih poslovnih rezultatov, še toliko bolj pa zato ker jim ni uspelo samo docela nadoknaditi dokajšen izpad proizvodnje v začetku letošnjega leta; temveč so celo presegli načrtovano. Da je temu tako gre zasluga prizadevnemu delu celotnega kolektiva je povedal Franc Čuk, ki nam je nato tudi podal poročilo o poslovanju v letošnjem letu:

„V prvem polletju smo plan realizacije presegli za več kot 10 %, kar je vsekakor zelo ugodno, saj smo konec lanskega leta predvidevali celo izgubo. Uspešno smo tudi izpolnili plan fizične proizvodnje, ki bi ob rednem dotoku repromateriala lahko bil prav tako prešežen. Bolj neugodna je ugotovitev, da nam bo pomanjkanje repromateriala, ki nas je obremenjevalo že v prvem polletju, lahko v naslednjih mesecih povzročalo še večje težave.

Zelo občutljivo je tudi naše področje razvoja in to predvsem zaradi težav z uvozom. Zato smo s pomočjo DO in SOZD, kot tudi naših kupcev že pristopili k izvajanju ukrepov, ki bodo te probleme, če že ne odstranili pa vsaj omilili. Predvsem je obstajala nevarnost, da se roki uvajanja naših izdelkov v serijsko proizvodnjo še raz-

tegnejo ter tako povzročijo neizkoriščenost proizvodnih kapacitet in izgubo.

Nadaljnja ugotovitev, ki kaže naše letošnje poslovanje v ugodni luči je, da uspešno izpolnjujemo pogodbene obveznosti, saj nekatere naloge zaključujemo celo nekaj mesecev pred rokom. Predvidevamo pa tudi, da bomo vse večje projekte, ki smo jih prevzeli prav tako uspešno končali — razen če ne bo dodatnih nepredvidenih omejitev uvoza.

Na koncu pa naj še povem, da so tako uspešni rezultati v letošnjem poslovanju posledica izrednega prizadevanja našega celotnega kolektiva, kar pa seveda postavlja pred nas zahtevo, da našim najbolj zaslužnim delavcem popravimo oceno učinkovitosti.“

B. Č.

Polletje odlično, kako pa naprej?

Ob ocenjevanju rezultatov poslovanja v prvih šestih mesecih letošnjega leta Tovarne elektromotorjev v Železnikih, so se ob sicer zelo ugodnih številkah ustavili pri vprašanju izvoza. Dober gospodar — in delavci v Železnikih že leta dokazujejo, da to so — pa se sprašuje še o jutrišnjem dnevu. Ob obeh vprašanjih se je tokrat ustavilo pri materialu, za proizvodnjo nepogrešljivem — pločevini.

Kronično pomanjkanje, slaba kvaliteta, preizek izvoz zaradi prvih dveh lastnosti jeseniške pločevine, ki je (še večkrat pa ni) osnovna surovina proizvodnje elektromotorjev. V Železnikih trdijo, da so bili proizvodni rezultati 10 % slabši samo zaradi nerednih dobav (večkrat nekvalitetne) dinamno pločevine. Precej več bi lahko izvažali, precej več bi lahko sprejeli novih izvoznih obvez, če ...

TOZD SPREJEMNIKI

Bistveno boljši rezultati od pričakovanih

Pred dopusti smo objavili napovedi o rezultatih polletnega poslovanja v sežanski Iskri. Takrat smo — na osnovi prvih izračunov v TOZD — ugotovljali, da bodo po obračunu polletnega dela v Sežani verjetno ugotovili izgubo. Natančen pregled pa je pokazal, da smo se v predvidevanjih precej zmotili — namesto načrtovane izgube so po pokritju obveznega stanovanjskega prispevka in formiranju rezervnega sklada ugotovili še 1,4 milijona dinarjev ostanka dohodka.

Črnogleda napovedovanja, čeprav na osnovi nekaterih podatkov, torej nikakor niso vedno na mestu. Kako pa so se v Sežani uspeli „postaviti na noge“ po težavah v začetku leta?

V prvem tromesečju letošnjega leta so v Tovarni radijskih sprejemnikov delali po planu, ki je predvideval tudi proizvodnjo izdelkov brez akumulacije ali celo z izgubo. Za ta plan je bilo med drugim značilno, da je struktura repromateriala v vrednosti proizvodnje zavzemala kar 65 %, ob zaključku tromesečja pa je bila seveda logična posledica izguba.

Že v naslednjih treh mesecih so na osnovi sanacijskega elaborata, ki je sicer še v izdelavi, program dela precej spremenili. Zmanjšali so dnevno pro-

STRUKTURA PROIZVODNJE TOVARNE RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

V primerjavi z lanskim in celo začetkom letošnjega leta so v Sežani strukturo proizvodnje bistveno spremenili. V celotni vrednosti se je najbolj zmanjšal delež proizvodnje radijskih sprejemnikov, ki predstavljajo letos le 57,6 % lanske vrednosti. Zmanjšal se je tudi delež proizvodnje transformatorjev, ki zdaj predstavljajo 77,7 % vrednosti lanske proizvodnje. Močan porast so namenili proizvodnji ojačevalnih naprav, ki jih v primerjavi z lanskim letom letos v poprečju izdelajo kar za 30,4 % več.

ISKRA AVTOMATIKA Ljubljana, o.o. TOZD Tovarna elektrospojnih vezij, o. sub. o. NOVO MESTO

Razpisna komisija razpisuje po sklepu delavskega sveta prosta dela in naloge, s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

INDIVIDUALNI POSLOVNI ORGAN TOZD

Pogoji:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske, strojne ali elektro smeri in 5 let delovnih izkušenj v stroki ali da ima z delom pridobljene zmožnosti na delih in nalogah
 - da ima družbeno-politične in moralno etične lastnosti po družbenem dogovoru o osnovah kadrovske politike občine Novo mesto in ustvarjalen odnos do samoupravljanja
 - da ima sposobnost organiziranja in vodenja poslovanja ter usklajevanja delovnega procesa
- Mandatna doba traja 4 leta.
- Vloge z opisom dosedanjega strokovnega dela in družbenopolitične aktivnosti in dokazila o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 21 dneh po objavi razpisa v zaprti kuverti z oznako „ZA RAZPISNO KOMISIJO“.
- O imenovanju bomo kandidate obvestili v 15 dneh po sprejemu ustreznega sklepa delavskega sveta.

Cene pločevine, ki jo morajo — skupno z izvozno stimulacijo — plačevati Jesenicam, so dosegle 100 % povišanje v primerjavi s planiranimi vrednostmi. Mesečna poraba tega materiala naj bi bila 400 ton, vendar so Jesenice do sedaj dobavljale največ 300 ton, seveda brez vsakršnega zagotovila. Z izjemo enega — nič se ne ve, kako bo naprej! Uvoz na relaciji Jesenice — Železniki (pločevino seveda plačujejo v devizah) bo po predvidevanjih „požrl“ celotno akumulacijo letošnjega leta, rezultat pa bo za oba partnerja ob zaključku leta kaj dvomljiv. Popolnoma neurejen položaj bazične industrije (sem sodijo tudi Slovenske železarnice), ki si pred utopitvijo pomaga kakor ve in zna, nedvomno terja odgovor od tistih, ki bi morali za nekatere člene jugoslovanske gospodarske verige določiti ustrezno mesto.

Medsebojna obtoževanja porabnikov in proizvajalcev, ki predstavljajo bazo našega gospodarskega sistema,

nikamor ne vodijo. Rezultat je kvečjemu zmeda in konec koncev nasprotje od načrtovanih posledic — namesto da bi izvoz naraščal, stagnira ali celo nazaduje.

O solidarnosti se v Iskri veliko govori, tudi to, da se neha na deviznem pragu in še to, da je bog najprej sebi ustvaril brado. V letu 1980, ko mirne duše lahko ugotovimo, da vsak vse bolj gleda le sam sebe, da nikakršne pogodbe ne veljajo več (Železniki npr., so četrtoletni kupec jeseniške pločevine, od letošnjega leta naprej pa le še eden od mnogih, ki trkajo na vrata železarnice), ko nismo več daleč od stanja, na moč podobnega tržnemu razsulu, mora gospodar pridobiti čarovniške sposobnosti. Kako naj bi sicer krmaril med pomanjkanjem repromateriala, zamrznitvami po največjem možnem izvozu brez zagotovila da bo tudi jutri lahko izpolnil obveznosti do tujega partnerja?!

Namesto izdelanih in pretehtanih ukrepov, ki naj bi gospodarstvo pripeljali do zaželenega stabilizacijskega cilja, se v marsikateri od naših TOZD sprašujejo, kaj naj sploh še počnejo. V Železnikih, npr., ne vedo niti tega, če je dinar še plačilno sredstvo, še manj pa, kako bodo ocenjevali rezultate ob koncu leta in kaj naj brez osnovnih surovin do takrat sploh delajo?!

Stane Fleischman

poslovnimi rezultati v enakem obdobju preteklega leta. Prihodek je manjši za 16 %, dohodek večji za 2,2 %, čisti dohodek pa je kar za 11,7 % večji kot lani. Rezultati so še boljši, če se ne upošteva dopolnilni program — čisti dohodek je v tem primeru večji kar za četrtno!

Ob tako ugodnih rezultatih prve polovice leta pa je odprto vprašanje dela in poslovanja vnaprej. Z likvidnostjo sicer ne pričakujejo večjih težav, je pa toliko težje vprašanje deviz za nakup repromateriala, vprašanje, ki se bo po predvidevanjih še zaostri!

Stane Fleischman

Pred srečanjem mladih ŠP

S seje KS ZSM Široke potrošnje.

TOZD Montaža v Idriji je bila 15. avgusta gostitelj redne seje koordinacijskega sveta ZSMS Široke potrošnje. Sestanek, ki je obravnaval problematiko delovanja mladih v TOZD Montaža, je hkrati sklenil organizacijska vprašanja srečanja mladih Široke potrošnje.

Neučinkovito delo mladih, organiziranih v OO ZSMS TOZD Montaža v Idriji je pripeljalo do sklepa KS ZSMS Široke potrošnje, da pripravijo sestanek v omenjeni temeljni organizaciji. Vprašanj je bilo obilo, vse z enim samim ciljem — odgovoriti na vprašanje, zakaj je delo mladih v Idriji skorajda zamrlo.

Sestanku so poleg članov KS ZSMS

prisostvovali člani TOZD Montaža, prisotna pa sta bila tudi predsednik in sekretar OK ZSMS Idrija. Vzrok neaktivnosti članov ni bil samo eden temveč cela vrsta. Od težav s poslovanjem, ki se je odražalo tudi na delu mladinske organizacije pa do nezainteresiranega vodstva te organizacije.

Ob obravnavanju spodbud za delo v bodoče so se srečali s prizadevanji OO ZK v tej TOZD, ki je pred sestankom sprejela sklepe o pozitivni delu mladine. Tudi sklepi in priporočila članov KS ZSMS se niso razlikovali — zamenjati vodstvo in manjkajoče članstvo v predsedstvu dopolniti, izdelati podroben delovni načrt ter se nemudoma vključiti v delo celotne Delovne in Sestavljene organizacije Iskra.

Z delom bodo morali v Idriji poihiti, enako kakor v drugih osnovnih organizacijah, saj je pred nami obdobje aktivnih samoupravnih in delovnih procesov. Od aktivnega vključevanja v razpravo o samoupravnih sporazumih SOZD Iskra o delitvi dohodka, do samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih med proizvodnimi in TOZD Prodajo na ravni DO in zlasti do samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana DO in SOZD Iskra.

Hkrati, so poudarili člani KS ZSMS, je potrebno mlade v Idriji tvorje vključevati tudi v delo znotraj TOZD, še zlasti ob odpiranju novih proizvodnih prostorov itd.

V nadaljevanju sestanka so se predstavniki mladine Široke potrošnje dogovorili o poteku priprav za srečanje mladih v Sežani in sprejeli spisek kandidatov za p. S.F. dine Široke potrošnje.

TOVARNA AVTOMATSKIH TELEFONSKIH CENTRAL

Nova galvanika obratuje

Pomembna pridobitev za celotno Iskro — Na novi lokaciji Iskre na Laborah obratuje nova galvanika — Računalniško vodena naprava bo pokrila potrebe po tiskanih vezjih vseh tovarn v SOZD Iskra in omogočila tudi njihov izvoz

Zmogljivost nove galvanike je 5 kv. metrov/h (površine tiskanih vezij), kar je 3,5-krat več od stare. Naprava zasedaj obratuje le v dveh izmenah, s čimer so se kapacitete povečale za 100 %. Z boljšo organizacijo dela in preskrbo materiala bodo zmogljivost povečali še za okrog 30 %. Dokler ne bodo povečali kapacitet vrtalnice in sitotiska, nova galvanika ne bo obratovala v treh izmenah.

Tovarna ATC je kupila tudi stroj za jedkanje z regeneratorjem obnavljanja kopeli. Jedkanje bo odslej mnogo kvalitetnejše, izognili se bodo tudi zelo

strupenim odpadnim vodam — torej istočasno tudi korak k čistejšemu okolju.

Novo napravo krmili mikroprocesor, to je prva taka galvanska naprava v Iskri. Robustnejša konstrukcija bo pripomogla k zanesljivejšemu delovanju ob manjših vzdrževalnih stroških. Tovarna ima do 15. septembra odobreno poskusno obratovanje galvanike, nakar načrtujejo redno delo.

Galvanski avtomat, ki ga je izdelala nemška firma Blasberg, ima številne prednosti. Čeprav je večji po capaci-

Slavnostna seja DS TOZD ATC.

teti, nastaja manj odpadnih voda zaradi posebnega izpiralnega sistema. Zato so napravo lahko priključili kar na obstoječe razstrupljevalne naprave.

Računalniško krmiljenje omogoča avtomatsko nastavljanje tokov za posamezne elektrolitske operacije. S tem je zagotovljena stalna kvaliteta obdelave, manjša je možnost vpliva človeškega faktorja na kvaliteto tiskanih vezij.

Nova investicija je zahtevala delo strokovnjakov Iskre in firme Blasberg, ki je opravila inženiring posle in dobavila del krmilne in ostale opreme v vrednosti 600.000 mark. Preostali del naprav in instalacij so izdelali domači

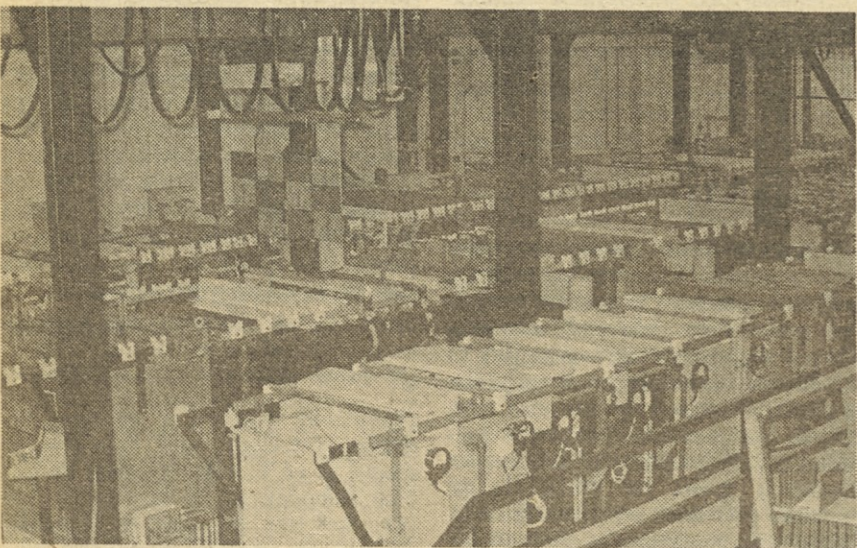
izvajalci. Investicijski oddelek programsko-tehničnih služb Elektromehanike je skupno s TOZD ATC pripravil tehnološke projekte.

Oddelek sam pa je pripravil prostorsko-razmestitvene projekte, izdelal projekte potrebnih instalacij, naročil opremo in vodil montažna dela in domače izvajalce: kadi so izdelali v KOP Kranj, gumiranje kadi v Savi; dovode, odvode, ventilacijo in odsesavanje je izdelal IPLAS iz Kopra. Montažo avtomata so vodili monterji firme Blasberg, delno pa strokovnjaki TOZD Vzdrževanje. Kemikalije ne bo potrebno uvažati, dobavlja jih Kemična tovarna Podnart.

Tovarna ATC pa tudi ostali uporabniki imajo za prihodnje srednje-

Jubilanti 10-letnega dela

Balantič Vida, Benegalija Persa, Blaznik Marija, Bogataj Marija, Bulič Marija, Čarman Franc, Denša Stefan, Domadenik Neža, Dovič Frančiška, Fajfar Marija, Fern Milan, Florjaničič Vera, Frelj Regina, Galjot Marija, Gazvoda Marjan, Gogič Desanka, Gorjanc Peter, Hafnar Franc, Hočevar Leopold, Hvasti Janko, Jarc Dragica, Jerič Bernarda, Jerman Dragica, Knific Ljubo, Kozamernik Zdenka, Kristan Boris, Krišelj Antonija, Križnar Valentin, Lasič Cirila, Legac Dragan, Lozar Edvard, Mrak Magdalena, Novak Alojz, Obradovič Stefanija, Orel Kristina, Papič Milan, Parta Nevenka, Polanič Maksimiljana, Rakovec Danica, Roblek Helena, Rozman Marija, Sevcnikar Cilka, Sila Vesna, Sitar Elizabeta, Slovnik Dimitrij, Sodnik Jože, Sokol Marija, Stare Ljudmila, Štopfer Helena, Šubic Ksenija, Šušteršič Bernarda, Topolovec Janez, Toporiš Janez, Verhovnik Jožefa, Zaplotnik Marija, Zavrl Antonija, Zore Drago, Zupan Danica.

Nova galvanika v ATC.

DO ŠIROKA POTROŠNJA

TOZD MONTAŽA ELEKTROMOTORJEV, IDRİJA

Tudi med dopustom polne roke dela

Redni seznam nalog, ki jih opravljajo vzdrževalci vsako leto med kolektivnim dopustom, je v Idriji letos precej drugačen, kot smo ga drugod vajeni. Poleg rednega vzdrževanja in generalnih popravil strojnega parka in vse ostale opreme v tovarniških prostorih, je bilo tudi letos dela obilno. Med našim obiskom v Idriji smo se pogovarjali z Goranom Petkom, ki je nadomeščal direktorja. Seveda pa ni bil navzoč samo on — tovarna je tik pred vselitvijo v nove proizvodne in pisarniške prostore, ki bodo sedanjih obseg temeljne organizacije domala podvojili. Prva oprema, ki jo v tovarni pričakujejo, bo iz ZDA prispela predvidoma v septembru.

Goran Petek.

Kljub rednemu kolektivnemu dopustu je bilo na delu precej več ljudi, kot bi sicer na prvi pogled pomislili. Pred prevzemom nove opreme (ki bo, mimogrede, uvožena iz istih uvoznih edstev kot tista, ki so jo za eno od TOZD IEZE na ljubljansko letališče pripeljali z največjim letalom, ki je kadarkoli pristalo v Jugoslaviji) je v ZDA odpotovala skupina tehnologov. Tehnični vodja, vodja razvoja in dva tehnologa vzdrževalca se podrobno seznanjajo z lastnostmi, uporabnimi možnostmi in s potrebnim vzdrževanjem nove, po tehnični plati najmodernejše opreme. Takšno seznanjanje je seveda več kot potrebno, saj bo proizvodnja v Idriji le na ta način lahko tekla nemoteno!

Pred opremljanjem novih tovarniških prostorov z novim strojnimi parkom, bo na vrsti selitev pisarniških prostorov. Sobe, ki bodo kmalu postale pisarne, so skoraj popolnoma nered, manjkajo le še mize in stoli. Opremljanje teh prostorov bo občutno cenejše, kot pri običajnih prostorih za te namene, saj so vse predelne stene izkoristili za omare. Neizkoriščenega prostora domala ni! Vseeno pa se pri nabavljanju pisarniškega pohištva zatika, tako da bodo popolnoma opremljeni v začetku le sejna in direktorjeva soba. Prostora, ki sta tovarni najpotrebnejša — sejne sobe doslej namreč sploh niso imeli, zato je bilo sklicevanje vsakega sestanka posebej sila težavna naloga, običajno celo povezana z najemanjem prostorov pri sosedih ali celo v poslopu občinske skupščine.

Med obdobjem, ko so stroji mirovali, je bilo zaposlenih še vrsta drugih delavcev. Polne roke dela so imeli tisti, ki so poskušali — in tudi uspeli — nadoknaditi dobavne zastoje zaradi pomanjkanja embalaže. Med kolektivnim dopustom so zato lahko uredili vprašanje, ki je povzročilo več kratkih stikov med njimi in kupci.

Obilo dela med letnim odmorom je imela tudi nabavna služba, ki se je spopadla s problematiko dobave pločevine. Težave so precejšnje, saj so imele Slovenske železarne kolektivni dopust istočasno z delavci idrijske TOZD. Začaran krog pa se pravzaprav zapre šele po koncu dopusta, saj takrat obmirujejo stroji v tovarni Rade Končar Ivanec. V tej TOZD namreč žarijo lamele, zato bodo morali občutljivo pločevino dodatno zaščititi proti morebitnemu rjavenju.

Polne roke dela so imeli tudi delavci iz finančne operative, ki so morali kljub dopustu ostati v tovarni in poravnati zaostale obveznosti, oz. račune, ki se ne zmenijo za dopust.

Konec koncev pa ocenjujejo, da so obdobje letnega „mirovanja“ tovarne dobro izkoristili, saj bo proizvodnja že takoj po koncu dopusta lahko stekla normalno. Precej zaslug za to gre pripisati delavcem v nabavi, ki so uspeli zagotoviti zadostne količine bakrene žice, nič manj pa seveda vzdrževalcem, ki so stroje pripravili za redno obratovanje.

Stane Fleischman

Iskrine značke za jublante 10-letnega dela v ATC.

KLUB SAMOUPRAVLJALCEV KRANJ

Usposabljanje samoupravljalcev

Naša družbena praksa terja nenehno sistematično izobraževanje samoupravljalcev za dobro opravljanje njihovih nalog in dolžnosti. Klub samoupravljalcev v Kranju je že ob ustanovitvi uvrstil med svoje programske naloge usposabljanje samoupravljalcev v za uspešno, učinkovito in odgovorno opravljanje samoupravnih funkcij in konkretnih nalog.

Samoupravni sporazum o ustanovitvi kluba samoupravljalcev je podpisalo skoraj 80 % zaposlenih v občini, vendar podpisniki niso redno poravnali svojih finančnih obveznosti. Klub še vedno nima svojih prostorov. Sredstva še vedno dotekajo nereditno, prostori v delavskem domu še niso adaptirani.

V letu 1979 je klub pospešeno nadaljeval z družbeno-političnim izobraževanjem, ki ga izvaja kranjska delavska univerza. Navezal je tudi stike z jeseniškim klubom. Načrtovali so povesovanje predstavnikov klubov samoupravljalcev Gorenjske in delavskih univerz. Čeprav so klubi v gorenjskih občinah različno organizirani in usmerjeni, bi tak posvet veliko pripomogel k izmenjavi izkušenj in boljše delovanju klubov.

Zaradi naštetih težav je bilo delovanje kranjskega kluba samoupravljalcev v zadnjih letih v glavnem usmerjeno na izobraževalno področje, vendar se je klub uveljavil in ima potrebne osnove za uspešnejše delo v bodoče. Število udeležencev raznih oblik družbenopolitičnega usposabljanja in izobraževanja se povečuje. Program usposabljanja je bil pester, razpisali so še druge oblike, ki jih zaradi premajhne odmevnosti niso uresničili.

Ocene delovanja celotnega samoupravnega delegatskega sistema v kranjski občini so pokazale na številne

ročno obdobje dovolj kapacitet za galvansko obdelavo plošč tiskanih vezij. V prihodnjih letih bodo pripravili tudi izdelavo večplastnih tiskanih vezij, za kar so kupili že del potrebne opreme. Nova galvanika naj bi v začetni fazi obratovanja omogočila tudi izvoz tiskanih vezij, na kar se že pripravljajo. V teku so razgovori o možnostih izvoza v Svico, Švedsko in Finsko ter sodelovanje z belgijsko BTM.

Alojz Boc

napake in pomanjkljivosti, ki zavirajo uspešen razvoj tega področja. Zato bo potrebno delo na nivoju občine še bolj koordinirati in predvsem prek družbenopolitičnih organizacij doseči širše vključevanje samoupravljalcev v izobraževanje. Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v Iskri Elektromehaniki se morajo prav tako zavzemati za sodelovanje naših delavcev pri usposabljanju v okviru Kluba samoupravljalcev Kranj, da bo tudi v naših TOZD samoupravljanje zaživel v vsej širini.

ABC

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

Pripravila: Marjana Meglič

SISTEMSKA UREDITEV IN DRUŽBENI POLOŽAJ NOVINARSTVA

Položaj novinarstva in novinarskega delovanja je neposredno obravnavan v zakonu o tisku in drugih sredstvih informiranja. Posredno pa je novinarska dejavnost utemeljena in nakazana v ustavi in vrsti drugih zakonskih predpisov. V glavni ustavo poznamo in vemo, da nam zagotavlja svobodo obveščanja, zagotavlja javnost dela državnih organov in samoupravnih organov, nakazuje osnovni smisel svobode obveščanja in obvezuje državne in samoupravne organe, da prispevajo k humanizaciji družbenega okolja in človekove osebnosti. Ustava še posebej določa pravico ljudi, da so obveščeni o vsem, kar se v naši družbi dogaja, saj mora biti delo vseh ustanov javno.

Drugi je temeljni zakon o časopišnih podjetjih in zavodih, ki določa predvsem status teh delovnih organizacij v našem družbenoekonomskem sistemu. Nič manj pomemben ni zakon o radiofuznih zavodih.

Osnovo za novinarsko udejstvovanje pa daje temeljni zakon o tisku in drugih oblikah informacij, ki je v celoti posvečen novinarskemu delu. Zagotavlja svobodo tiska, čim popolnejše obveščanje javnosti, zagotavlja vsem enake pravice obveščati in biti obveščeni. Zakon poudarja, da ni cenzure tiska in določa, da so viri informacij v enakih pogojih dostopni vsem zavodom za širjenje informacij in osebam, ki se ukvarjajo z obveščanjem.

Seveda se morajo pri tem novinarji in ostali, ki se ukvarjajo z obveščanjem, ravnati po načelih poklicne etike in družbene odgovornosti, ki so posebej opredeljeni v kodeksu jugoslovanskega novinarstva. Zakon o tisku tudi obširno obravnava vprašanje javnega odgovora — kdaj lahko posameznik ali organizacija zahteva in kdaj ga ima pravico dobiti. Tu so zajeti tudi prekrški, zaradi katerih se lahko prepove razširjanje tiskanih stvari, ter kazenske odgovornosti storjene prek tiska, radia ali TV.

Vendar pa vsi ti zakoni določajo le okvire novinarskega dela. Praksa je mnogo pestrejša od vseh določil. Konkretno novinarsko delo postavlja vrsto vprašanj, na katera v vseh navedenih aktih ni točnih odgovorov. Le-ti se oblikujejo pri vsakodnevem novinarskem delu in pri poglobljanju novinarjev v vlogo, ki jo opravljajo v našem družbenem razvoju. Novinar ni samo informator, temveč tudi sooblikovalec tega dogajanja, saj aktivno sodeluje pri oblikovanju naših družbenih odnosov in pri usmerjanju našega nadaljnjega razvoja. Zakonska določila v mnogočem predpisujejo, česa novinar pri svojem delu ne sme storiti in določajo tudi, kako mora svoje delo opravljati — ne določajo pa, kaj vse mora opravljati.

Najbrž pa smo si enotni v ugotovitvi, da svoje naloge ni opravil, če molči o stvari, za katero meni, da bi moral o njej javno spregovoriti. Razlogi so lahko kaj različni, zato o njih ne bomo razpravljali. Vendar pa je tudi to ena od oblik dezinformiranosti. Zavestno zamolčanje resnice, kjer je ta resnica potrebna, je prav tak moralni prekršek, kot izkrivljati resnico, čeprav zanj ni uzakonjenih kazenskih sankcij.

Naslednjič: Objektivnost pri pisanju in o vsebinskih konceptih tiska.

Uspešno poslovanje tovarne telefonskih enot

Delavci temeljne organizacije TEL na Blejski Dobravi so dosegli načrtovane rezultate gospodarjenja — Rast zaposlovanja v skladu z resolucijo — V prvem polletju za 27 % večji dohodek kot v istem obdobju lani.

Kljub poslovanju ob ostrejših pogojih gospodarjenja na področju uvoza, cen in omejevanja porabe, je Tovarna telefonskih enot dosegla plan proizvodnje v prvem polletju 100 % n. Plan eksterne proizvodnje so dosegli s 101 % v višini 160 milijonov dinarjev, plan interne proizvodnje pa s 115 %, tako so skupno proizvodnjo dosegli s 101 % glede na polletni plan. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta to pomeni za 44 % večjo eksterno proizvodnjo in za 64 % manjšo interno proizvodnjo.

Letni plan izvoza so v prvem polletju dosegli le z 8,6 %, uvozili pa so za 22 % materiala. Tako majhno doseganje izvoza so povzročile nepravilno podpisane pogodbe s kupcem iz Turčije, zato so morali izvoz v vrednosti 1 milijona dinarjev premakniti v leto 1981.

Omenjene rezultate so v TOZD TEL na Blejski Dobravi dosegli s povprečno 432 zaposlenimi, potrebovali bi pa 440 delavcev. Rast zaposlovanja ni večja od 1,5 %, in je v skladu z resolucijo. Ugotavljajo tudi majhno stopnjo fluktuacije (1 %) v tem obdobju je vstopilo osem ljudi, izsto-

pilo jih je le pet.

Celotni prihodek so realizirali v višini 212,6 milijona dinarjev, kar je predvsem rezultat prodaje na domačem trgu, medtem ko sem problematiko izvoza že omenil. Porabljenih sredstev je bilo 157,6 milijona dinarjev, tako da so ustvarili dohodek v višini 55 milijonov, kar je za 27 % več kot v istem obdobju lani. Rast OD je znašala 20 % in glede na dohodek, ki je bil realiziran z rastjo 27 %, bi se lahko odločili za povečanje OD. Vendar se zanj niso odločili, saj rast dohodka in s tem dvig OD skupno urejajo na nivoju delovne organizacije. Menili so tudi, da je pametno nekaj sredstev prihraniti za obdobja, ki lahko postanejo kritična.

Če pogledamo še porabljena sredstva, ugotavljamo, da so dovoljeno porabo presegli le pri dveh postavkah: pri pogodbah o delu za 8 % in pri prevoznih stroških za 6 %. Zavzeli so se, da bodo oblikovali ukrepe, za znižanje omenjenih stroškov. Obstaja bojazen glede znižanja porabe pri prevoznih stroških, saj nanjo vplivajo vedno višje cene bencina, zato bodo morali biti določeni ukrepi ostrejši.

Pokazatelj uspešnosti gospodarjenja, kazalci dohodka na zaposlenega, na akumulacijo in na netto OD, so bili v tem obdobju ugodnejši kot lani.

V Iskri Tovarni telefonskih enot na Blejski Dobravi so torej z rezultati gospodarjenja lahko upravičeno zadovoljni. Zadali so si nalogo, da tak trend gospodarjenja obdržijo tudi v drugi polovici leta.

Alojz Jug

OBUJAMO TRADICIJE NOB

Spomenik padlim borcem

Občinska konferenca SZDL Kranj je imenovala odbor za postavitev spomenika padlim borcem II. grupe odredov in Kokrškega odreda na Davovcu — Postavitev spomenika je povezana s praznovanjem krajevnega praznika krajevne skupnosti Grad — Odbor za postavitev spomenika na Davovcu in Jezercih vodi Bogoj Gorjan — Slovesnost z bogatim kulturnim programom bo v nedeljo, 24. avgusta, ob 11. uri.

Pred štirimi meseci je občinska konferenca SZDL Kranj imenovala odbor za postavitev spomenika padlim borcem II. grupe odredov in Kokrškega odreda na Davovcu in na kompleksu Krvavca. V odboru za postavitev spomenika so predstavniki Zavoda za spomeniško varstvo Kranj, občinskega odbora ZB Kranj, KO ZB Cerklje, Planinskega društva Kranj, Gozdnega gospodarstva Kranj, RTC Krvavec in krajevne skupnosti Grad.

Postavitev spomenika je povezana s praznovanjem krajevne skupnosti Grad, ki že nekaj let od vojne sem povezuje svoj krajevni praznik z boji na Krvavcu. Ena od značilnosti teh bojev je bila ta, da so se v zgodnjih letih naše NOB srečali na tem prostoru Go-

renjske borci iz Ljubljane, Dolenjske, Notranjske, Gorenjske in Štajerske. Tudi žrtve, ki so takrat padle, so bile iz teh delov Slovenije. Srečanje borcev II. grupe odredov na pohodu iz Dolenjske preko Notranjske in Gorenjske na Štajersko in Koroško z borci Kokrškega odreda je potekalo v dramatičnem spopadu z nemškimi vojaškimi silami, ki so hotele preprečiti razširitev NOB na Gorenjskem in Štajerskem. Domači partizani so bili v tem času že dobro organizirani in njihova naloga je bila poleg ostalega nuditi učinkovito pomoč borcem II. grupe odredov na njihovem pohodu.

Nemci so 13. avgusta 1942., skupaj z nekaterimi domačini — sodelavci okupatorja postavili zasedo na Davov-

cu, v kateri je padlo 16 borcev, od tega trinajst borcev II. grupe odredov in trije borci Krvavške čete oziroma Kokrškega odreda. Kljub žrtvam Nemci niso uspeli preprečiti pohoda II. grupe odredov do njenega cilja niti ne srečanja z borci Kokrškega odreda. V Dobrovljah v zgornji Savinjski dolini se je 127 borcev II. grupe odredov srečalo s predstavniki vseh čet, ki so se takrat borile na Štajerskem in Kokrškem. Tako so uspešno opravili, nalogo, ki so jo dobili od glavnega štaba NOV in POS, da okrepijo partizanske akcije na Štajerskem in Koroškem.

Pri tej nalogi so jim pomagali na vso moč tudi borci Kokrškega odreda. Zato ni slučaj, da krajevna skupnost Grad pod Krvavcem praznuje svoj krajevni praznik ravno ta dan.

Odbor za postavitev spomenika na Davovcu je upošteval tudi borbe, ki so bile na tem območju po 13. avgustu. Nemci so zbrali nove sile in sprožili z več strani veliko očiščevalno akcijo, ki je bila toliko bolj nevarna, ker so v njej sodelovali tudi domači izdajalci.

Vloga organizatorja kulturnega življenja v OZD pri obveščanju delavcev o kulturnih dogajanjih — Pomembna spodbuda za dvig splošne kulturne ravni — Od kratkih objav do stalnih kulturnih strani v glasilih OZD.

Kultura kot nujna sestavina našega vsakdanjega življenja in dela zagotovo ne more biti mimo medijev obveščanja v organizacijah združenega dela. Prizadevanja pri širjenju kulture v OZD tudi preko teh medijev pa zahtevajo izboljšanje dosežanih, iz utčenih oblik dela, in uvajanje novih. Kultura se mora kar najtežje povezati z delavčevim življenjem v njegovem delovnem okolju, spremljati pa ga mora tudi v času, ki ga zunanji „tovarniški zidu“ preživlja kot občan svoje krajevne skupnosti.

Ne smemo torej puščati ob strani vprašanja, kako preživlja delavec svoj prosti čas, se pravi, kolikšen del tega časa nameni sprejemanju kulturnih dobrin najrazličnejših vrst. Od splošne kulturne ravni je namreč v dobrih meri odvisen njegov odnos do dela, samoupravljanja, do pridobitev naše družbe nasploh.

MNOŽIČNOST

Seznam organizatorjev kulturnega življenja v OZD mariborske občine je dolg. Če torej že lahko govorimo o množičnosti pa je v prenekatem delovnem okolju kakovost dela organizatorjev kulturnega življenja, ki predstavljajo na današnji ravni bistven pogoj za nadaljnji razvoj kulturnih potreb oziroma kulturnega življenja delavcev, še pod znakom vprašanja.

V kulturno akcijo v OZD in krajevnih skupnostih se torej vključuje veliko število delavcev in občanov, neodvisno od njihovega poklica, strokovne usposobljenosti, vloge v delovnem procesu in podobno. Stališča prvega jugoslovanskega posvetovanja organizatorjev kulturnega življenja maja 1979 v Mariboru pa so jasna; nesporejmljive so ideje, da bi morali kulturo prepustiti samo tistim, ki so zanjo zadolženi.

KAKOVOST

Spriču neposrednega in množičnega stika organizatorjev kulturnega življenja z delavci v svojih delovnih okoljih narašča pomembnost njihove vloge pri oživiljanju kulturne udeleževanja, z različnimi oblikami usposabljanja (delovni sestanki, seminarji, predavanja) pa je moč vprašljivost kakovosti njihovega dela v kar največji možni meri zmanjšati ali celo izničiti. Tembolj, če sestavljajo njihove vrste člani kolektivov, ki so že pokazali smisel in nagnjenost za opravljanje kulturno-umetniške dejavnosti.

Pred organizatorji kulturnega življenja v naših organizacijah združenega dela se postavljajo torej pomembne naloge tudi s področja obveščanja. Ne gre samo za to, da obveščamo o svojem delu, verjetno bo potrebno posvetiti več pozornosti osveščanju delavcev. Osveščanju v tem pomenu, da bi poleg svojega neposrednega dela, ki ga opravljajo kot delavci v neposredni proizvodnji ali kot delavci v delovni skupnosti, pričeli upoštevati kulturo kot nepogrešljivi del določenega proizvodnega in delovnega procesa.

Svet za izobraževanje, kulturo in obveščanje oziroma njegova delovna skupina za kulturo pri Občinskem svetu ZSS Maribor je v prvih mesecih letošnjega leta pripravila več delovnih sestankov organizatorjev kulturnega življenja OZD z območja mariborske občine. Udeleženci teh sestankov, so se med drugim seznanili tudi z vlogo obveščanja pri animaciji in organizaciji kulturnega življenja v OZD.

Razčlenjevali so možnosti obveščanja delavcev preko informacijskih medijev znotraj OZD (razglasna postaja, oglasna deska, bilten, glasilo). Po naštetih vrstah sredstev obveščanja so opredelili možnosti, ki jih imajo pri seznanjanju delavcev s kulturnimi dogajanjmi tako znotraj organizacije kot tudi zunaj njenih meja v širšem prostoru kulturnega dogajanja.

RAZGLASNA POSTAJA

Prav gotovo kulturno sporočilo po valovih iz zvočnika interne razglasne postaje (v tistih OZD, kjer jo imajo) ne more biti vseobsegajoče, ampak se mora omejiti na kratke informacije v telegramskem slogu. V tej obliki lahko organizator kulturnega življenja posreduje delavcem sporočilo o kakšni kulturni manifestaciji (napovedi gledaliških predstav za delavce, nastopov instrumentalnih in vokalnih ansamblov ter solistov, razstav likovnih ustvarjalcev, sporočila o sestankih ali posvetih s področja kulture, objave o možnostih nakupa vstopnic za kulturne prireditve zunaj OZD in še kaj).

Očitna je torej tesna povezanost med

Gostje iz pobratene La Ciotata v Franciji so si 13. avgusta ogledali naše TOZD na Laborah.

V tej borbi je padlo še osem borcev. V počastitev spomina na skupne žrtve in borbe na Davovcu ter na območju Krvavca bo veličastno odkrit spomenik tudi na Jezercih, in sicer 7. septembra, kjer bo slavnostni govornik general major Janko Sekirnik.

Prireditve na Davovcu se bo pričela v nedeljo, 24. avgusta ob 11. uri z bogatim kulturnim programom in odkritjem spomenika, ki ima obliko peterokrake zvezde. Po slovesnosti na Davovcu bo na Štefanji gori partizansko srečanje. Janez Kuhar

vrsto informacijskega medija in obliki ter vsebino kulturnega sporočila. Poenostavljeno: branje daljšega teksta v mikrofon razglasne postaje ne pozanje tolikšnega učinka, kot če ta tekst objavimo v biltenu ali glasilu.

OGLASNA DESKA

Z nekaterimi dopolnitvami je moč za širjenje kulturnega sporočila uporabiti tudi oglasno desko, na kateri so kratka sporočila organizatorjev kulturnega življenja že lahko dopolnjena z nekaterimi bistvenejšimi podrobnostmi o pričakovanem kulturnem dogodku. Sporočila na oglasni deski lahko dopolnimo tudi s primerno fotografijo. Na oglasno desko sodi vsekakor tudi plakat, ki je na tej ravni najbolj j zgovorno sporočilo o določeni kulturni manifestaciji.

BILTEN IN GLASILO

Če smo se pri doslej omenjenih vrstah internega obveščanja delavcev o kulturnem dogajanju znotraj OZD omejevali v glavnem na objave, pa se nam z biltenom in glasilom odpirajo dosti širše možnosti. Predvsem glasilo združenega dela je izredno primerna oblika pismenega obveščanja delavcev, da v njej načrtno in sistematsko uvrstimo vsa naša prizadevanja na področju kulture kot nepogrešljiv sestavni del vsebinske zasnove. Glasilo, sredstvo obveščanja v rokah delavcev, radi prebirajo tudi njihovi svojci.

Nekatere analize številčnosti uvrščajo glasila po nakladi v sam vrh medijev javnega obveščanja, zato nam ne more biti vseeno, kaj in koliko pišemo v glasilo o kulturi.

V odvisnosti od tega, kako pogosto izhajata bilten ali glasilo, je moč vse objave, vsa kratka kulturna sporočila, kot smo jih spoznali doslej, posredovati delavcem tudi v teh dveh medijih. Toda tokrat brez tešnejšega sodelovanja z urednikom glasila se prvič pojavi možnost širšega in poglobljene obravnavanja določenega kulturnega dogodka z opisom uspešnosti npr. prodajne razstave knjig, gledališke predstave, pevškega nastopa, posebej zasnovane kulturne akcije itd.

OD DOPISNIKA DO UREDNIKA

S takšnimi zahtevnejšimi sporočili pa se organizatorju kulturnega življenja ponuja

možnost kar najaktivnejšega poročanja s področja kulture. V tesnem sodelovanju z urednikom glasila se torej prelevi v urednika kulturne rubrike oziroma kulturne strani, nepogrešljivega sestavnega dela vsakega glasila. Usposabljanje organizatorjev kulturnega življenja za opravljanje te funkcije z ozirom na njihovo različno poklicno delo, je tukaj še tembolj pomembno.

Če jim na seminarjih ponudimo teoretična izhodišča za to njihovo novo vlogo, pa si bodo potrebne izkušnje o načinih poročanja o kulturi na straneh glasila pridobili le z vztrajnim sodelovanjem kot „kulturni dopisniki“. Gre torej za prakso novinarskega poročanja s svojega področja, urednik glasila pa jim je lahko v teh prizadevanjih v veliko pomoč. Z medsebojnim sodelovanjem bo kulturna rubrika v glasilu kmalu prerasla v stalno kulturno stran.

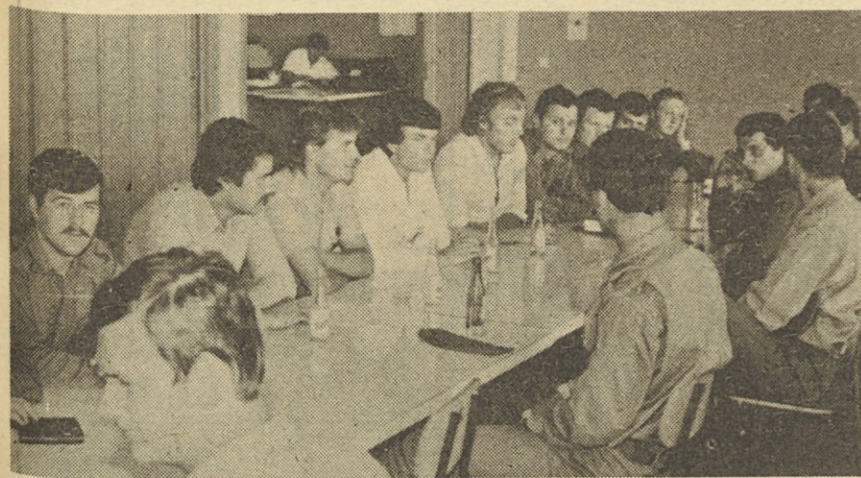
Ob takšnem sodelovanju bo lažje zadostiti želji in zahtevi po sprotnem obveščanju delavcev o kulturnih dogajanjih, kulturna stran si bo tako zagotovila v glasilu stalni prostor, več bo zagotovil, da je iz glasila ne bodo izrinili „pomembnejši“ materiali. Tako zastavljena kulturna stran ne bo usahnila že takoj po rojstvu. Ohranili jo bomo vselej živo, poučno, zanimivo in tudi odmevno.

ODPIRANJE NAVZVEN

Od znanja, izkušenj in domiselnosti organizatorja kulturnega življenja, ki sodeluje v glasilu predvsem višje oblike OZD — delovne oziroma sestavljene organizacije združenega dela — pa je odvisno, ali se bo kulturna stran odprla tudi navzven. Pri tem mislimo na poročanje o kulturnih dogajanjih zunaj meja ožjega delovnega okolja, torej v širšem kulturnem prostoru. Avtorji tovrstnih informacij so lahko tudi zunanji sodelavci glasila, pri njih angažiranju pa lahko uredniku glasila izdatno pomaga tudi organizator kulturnega življenja.

V prizadevanja za širjenje kulture skozi glasila in poročanje o njej lahko vključimo tudi predstavitve ljubiteljskega, samostanskega udeleževanja na področju kulture med delavci, sodelavci, likovnimi ustvarjalci ipd. Možnosti je torej veliko. Izkoristimo jih in kaj kmalu bodo kulturne strani naših glasil vsebovale veliko več kot le suhoparne zapise brez odmevnosti.

Franci Hauc—ELKOM

Ob dnevu graničarjev so le-ti iz karavil na Jezerskem obiskali pet kranjskih OZD, med njimi tudi Elektromehniko. Na sliki: na obisku v Iskri.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi moje drage mame
IVANE VRHOVNIK
se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Stikala za izraze sožalja, podarjeni venec, denarno pomoč in spremstvo k njenemu zadnjemu počitku

Ivica Udri.

Ob boleči izgubi moje drage mame
ROZINE VIDIC
se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD TEA — montaža na Laborah za podarjeno cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Angel.

Ob tragični smrti **MIHAELE OTER**

se iskreno zahvaljujemo vsem delavcem TOZD Gospodinjstva oprema Reteče, Škofja Loka za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, spremstvo na njeni zadnji poti in vse ostale oblike pozornosti ter pomoči pri urejanju zaved okrog pokojnice žalujoči: bratje in sestre z njenim sinom Robertom.

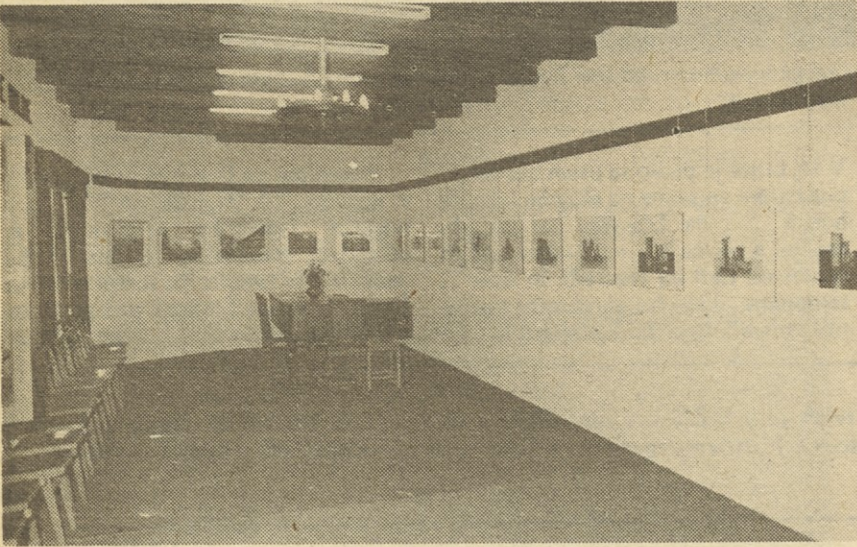
Ob boleči izgubi našega dragega moža in očka
IVANA FEDRANA
se zahvaljujemo TOZD Vzdrževanje in ERO za izrečeno sožalje, darovano cvetje in denarno pomoč ter vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.
Vsem še enkrat iskrena hvala!
Žalujoči: žena Ana, hčerki Simona in Darja.

Živahna kulturna aktivnost

O izvedelovnih aktivnosti železnikarskih Iskraev smo že večkrat pisali, vendar nas vedno znova presenečajo s

svojo aktivnostjo. V prostem času se delavci TOZD Elektromotorji zbirajo v več skupinah — najbolj aktivni so člani pevskega zbora, likovniki in fotografi, v zadnjem času pa so k sodelovanju pritegnili tudi recitatorsko skupino domače Osnovne šole.

Povezava med pevskim zborom in recitatorsko skupino se je doslej že nekajkrat uspešno manifestirala — pred kratkim so nastopili na otvoritvi razstave likovnikov Iskre v muzeju v Železnikih in poželi velik uspeh, nastopali so v Lajšah na otvoritvi spominske plošče padlimo skojevcema.

RAZPIS

TEČAJEV ZA ORGANIZATORJE ŠPORTNE REKREACIJE V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Center RS ZSS in RK ZSMS za družbeno izobraževanje, društvo organizatorjev športne rekreacije, šolski center za telesno vzgojo v Ljubljani, razpisujejo tečaj za organizatorje športne rekreacije v organizacijah združenega dela v letu 1980.

Desetdnevni tečaj bo v Poreču 26. 9. do 5. 10. 1980. Predlagani učni načrt in program z zaključnim izpitom je pogoj za pridobitev diplome VŠTK, ki jo dobi organizator športne rekreacije.

Del programa (zimski aktivnosti — 16 ur) opravijo tečajniki ob koncu leta oziroma na začetku zimske sezone 1980/81.

ORGANIZATORJI REKREACIJE V DELOVNI ORGANIZACIJI bodo na tečajih spremljali in obravnavali tematiko, ki jo bodo potrebovali ob zaključnem izpitu.

POGOJI ZA SPREJEM V TEČAJ

Kandidati morajo biti starejši od 18 let, zdravi in primerno telesno sposobni, ki imajo voljo, smisel in sposobnost za organiziranje, vodenje in izvajanje športno-rekreativnih dejavnosti delavcev. Zaželeno je, da za tečaj prijavitelje čimveč žensk, posebno še iz kolektivov, kjer delajo pretežno ženske.

- Pri izbiri kandidatov priporočamo, da izberete predvsem:
 - delavce, ki že aktivno delajo ali sodelujejo na tem področju, a nimajo zadostne strokovne in organizacijske usposobljenosti
 - člane izvršnih odborov OO ali konferenc sindikata, ki so zadolženi ali jih namevate zadolžiti za oddih in rekreacijo delavcev
 - člane komisij za oddih in rekreacijo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, pri občinskih svetih ZSS, občinskih odborih sindikatov
 - delavce — aktivne športnike, ki bi bili pripravljeni sodelovati v organiziranju in vodenju rekreacije delavcev.

NAVODILA ZA PRIJAVLJENE NA TEČAJ

Tečajniki bodo stanovali v hotelu ALBATROS na področju „Zelene lagune“ v neposredni bližini rekreacijskih površin. Z upravo hotela je dosežen sporazum o znižanem pavšalnem znesku vseh stroškov bivanja ves čas tečaja, ki znaša 2.320 din. V to vsoto so vštet vsi penzion (nočitev v dvoposteljnih sobah in trije obroki hrane), koriščenje vseh programov tečaja predvidenih objektov, naprav in rekvizitov ter medicinski test o psihofizičnih sposobnostih tečajnika. Vsoto 2.320 din mora prijavitelj ob pisni prijavi vplačati z nakazilom na žiro račun „Plave lagune“ Poreč, št. 33730-601-1653, pri SDK Poreč, šifra: „tečaj organizatorjev“. Tečajniki lahko to vsoto vplačajo tudi osebno ob prihodu v hotel. Vse ostale stroške tečaja (organizacija, stroški predavateljev, prikazi filmov, učbeniki, literatura, skripta itd.) zagotavljajo organizatorji tečaja.

Prijavitelj mora poslati izpolnjeno prijavnico (glej prilogo) za vsakega kandidata posebej, in sicer najkasneje do 10. septembra 1980.

Vse prijavnice pošljite na naslov: Center RS ZSS za družbeno izobraževanje, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4. Tečajniki se morajo javiti vodstvu tečaja v recepcijo hotela ALBATROS 26. 9. 1980 najpozneje do 17. ure.

Vrnitev iz Poreča je predvidena zadnjega dne tečaja popoldne. Tečajniki, ki potujejo skozi Ljubljano, imajo na voljo do Poreča iz Ljubljane več avtobusov, od avtobusne postaje v Poreču pa je do hotela na voljo lokalni avtobus „lagune“.

Vsaj tečajnik mora prinesiti s seboj ustrezno športno opremo: copate, hlačke in majico, kopalke, trenerke itd., priporočamo pa tudi rezervno opremo.

Vsem prijavljenim tečajnikom bo organizator poslal pisna vabila in navodila pred prihodom na tečaj.

Potrebne informacije glede tečaja dobite po telefonu: (061) 310-033, interna 203 ali 319 ali (061) 322-973.

Sekretar sekretariata
predsedstva RS ZSS
Ivan Godec

Direktor Centra
RS ZSS in RK ZSMS
za družbeno izobraževanje
Zdravko Troha

CENTRU ZA DRUŽBENO
IZOBRAŽEVANJE RS ZSS
Dalmatinova 4
61000 LJUBLJANA

ROK PRIJAV: 10. 9. 1980

PRIJAVNICA

ZA TEČAJ ZA ORGANIZATORJE REKREACIJE V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Prijavitelj (TOZD, OZD, OOS, TKS):

Naslov prijavitelja:

tel.:

Za tečaj v Poreču od 26. 9. do 5. 10. prijavljamo kandidata:

Priimek in ime (čitljivo):

rojen(a): osnovni poklic:

.....sedanje delovno mesto: Točen naslov kandidata (kraj s pošto številko): ulica:

..... tel.:

Stroške v znesku 2.320 din (po razpisu tečaja) smo nakazali na

žiro račun PLAVE LAGUNE Poreč, dne: 1980, (potrdilo

— kopijo — prinese kandidat s seboj), oziroma bo vplačal kandidat sam v gotovini

ob prihodu v hotel Albatros ali z veljavno naročilnico (ustrezno podčrtati!)

Prijavljenemu kandidatu smo zagotovili plačani izredni dopust za ves čas bivanja na

tečaju, zato se bo javil vodstvu tečaja v Poreču (hotel ALBATROS) dne 26. 9. 1980

najpozneje do 17. ure. Prijavljeni kandidat izpolnjuje vse pogoje po razpisu tečaja.

Ostale pripombe in želje:

..... dne 1980

Podpis kandidata: Podpis prijavitelja:

Pevski zbor, oblečen v enotne uniforme z Iskrinim emblemom, dostikrat tudi gostuje, pred kratkim pa so jim vrtili obisk tudi zamejski Slovenci iz Sovodnja.

Nič manj delavna ni tudi skupina fotografov, ki je že lani požela veliko priznanje — Puharjevo plaketo kot najboljši gorenjski foto klub. Prav zdaj se pripravljajo na novo razstavo s katero nameravajo še za eno leto obdržati prehodno Puharjevo plaketo. Klub, ki je izredno aktiven, čeprav še nima svojega prostora za temnico, tako kot vse ostale izvedelovne aktivnosti železnikarske Iskre uživa polno podporo v kolektivu. Prav širokemu razumevanju sodelavcev gre tudi pripisati za sluge za res izreden razmah kulturnih dejavnosti v TOZD, ki še pred leti ni beležila nikakršnih svobodnih dejavnosti!

Fleischman

Dejavni likovniki

Amaterski likovniki železnikarske Iskre, ki se tedensko zbirajo pod strokovnim vodstvom akademskega slikarja Janeza Hafnerja, so pred kratkim pripravili razstavo najbolj uspešnih del.

V prostoru muzeja v Železnikih je svoja dela razstavilo 8 likovnikov-amaterjev, dela pa so bila v glavnem izdelana v tehniki akvarela, polikolorja ter vrsta študijskih risb.

Razstava je rezultat skupnega dela skupine likovnikov, ki so zbirali vsak teden in delali nekaj časa v zaprtih prostorih, slikali pa so tudi na terenu. Skupina dobro uspeva, za kar gre precej zaslug tudi strokovnemu vodji, Janezu Hafnerju, likovnemu pedagogu na Osnovni šoli Prešernove brigade v Železnikih.

Fleischman

IGRALCI TENISA — POZOR

Odprto prvenstvo Elektromehanike bo 30. in 31. avgusta 1980, na devetih igriščih TK Triglav v Kranju. Tekmovanje se bo začelo 30. 8., ob 8. uri. Igrajo se bo v naslednjih kategorijah:

- članice
- člani
- do 35 let
- nad 35 let
- nad 45 let
- tolažilno

Prijave sprejema do 29. 8. 1980 tov. Žnidar, tel. 3427, Elektromehanika Kranj. ŽD

ŠAHOVSKI HITROPOTEZNI TURNIR

Šahisti Iskre se bodo 30. avgusta spet srečali na hitropoteznem turnirju, ki bo v družbenih prostorih nad menzo v Savski loki 4 v Kranju.

Začetek turnirja bo ob 8.30. Vabljeni k številni udeležbi!

Komisija za šport in rekreacijo KOOS SOZD ISKRA RAZPISUJE

Seminarsko turo za organizatorje in animatorje športne rekreacije TOZD — DO SOZD — ISKRA.

Planinska tura bo izvedena v dneh 5. in 6. septembra 1980. OPIS TURE: Bohinj, Stara Fužina, Voje, Velo polje, Vodnikova koča, Krstenica, Laze, Planina jezero, Vogar, Stara Fužina.

Poleg opisane planinske ture bo na programu tudi strokovno predavanje o planinski opremi, hoja v gore v vseh letnih časih in o varnosti v gorah.

NAVODILA UDELEŽENCEM: Popolna planinska oprema, nahrbtnik, planinske čevlje, toplo perilo, tudi rezervno, vetrovka, pelerina, dežnik in pokrivalo. Planinsko izkaznico (plačana članarina za leto 1980) radi cenejšega prenočevanja v Vodnikovi koči.

Zbor udeležencev bo v petek, 5. septembra 1980, ob 9,00 uri v Bohinju (HOTEL JEZERO); tura je primerna za vse in bo izvedena v vsakem vremenu.

Stroške bivanja nosijo udeleženci sami.

Organizacijske stroške krije prireditelj.

Rok za pisne prijave je 2. september 1980, na naslov Iskra ISE področje za rekreacijo Ljubljana, Ilirska 27, tel.: 325-587 Tekavec Vili.

SINDIKALNA KONFERENCA ELEKTROMECHANIKE

Komisija za šport in rekreacijo pri SK DO Iskra Elektromehanika v Kranju razpisuje prvenstvo Elektromehanike v rokometu za ženske. Rok za prijave je 3. september 1980, prijave sprejema Mira Kramp, tajništvo sindikata tel.: 23-95, Elektromehanika Kranj.

Vabljenel
Komisija za šport in rekreacijo

LEDINE — RINKA — SKUTA

Planinska sekcija Iskre—Elektromehanika bo priredila v petek in soboto — 29. in 30. avgusta — zelo lep planinski izlet v Savinjske Alpe.

Zbrali se bomo v petek ob 17. pred kranjskim hotelom Creina, od koder nas bo avtobus prepeljal do Jezerskega. Od tu bomo šli do Kranjskega doma na Ledinah, kjer bomo prenočili. Zgodaj naslednjega dne se bomo povzpeli na Korosko Rinko, se spustili na Pode, se spet povzpeli na Skuto, od tu pa se preko Kokrškega sedla vrnili v dolino Kokre, kjer nas bo že čakal avtobus. Tura je sorazmerno zahtevna, vendar dobro zavarovana. Cena prevoza bo 20 din.

Prijave in vplačila sprejema Volga Pajk iz tajništva ERO — tel.: 2822 — do srede, 27. avgusta. Vabljeni!

ČASOPISNE NOVICE

Novinar, ljubljanski dopisnik L. Krasojevič je objavil v beograjskem Privrednem pregledu obširen članek o naši tovarni keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku. Prikazal je celotno razvojno pot tovarne od njenega skromnega začetka z desetimi zaposlenimi do današnje proizvodnje in načrtov v prihodnje. Tako bo tovarna imela v naslednjem srednjeročnem obdobju zaposlenih okrog 700 delavcev, izdelala bo za 150 % več kot je planirana letošnja proizvodnja, njena vrednost takrat pa bo obsegala 500 milijonov dinarjev.

Izvršni odbor Združene banke Jugobanke je sprejel te dni poročilo o šestmesečnem poslovanju. Zasedanje je bilo dokaj nenavadno, čeprav je potekalo v Splitu. Udeležili so se ga delegati iz 20 jugoslovanskih mest, vendar niso prišli v Split, marveč so sedeli za mizo v svojih delovnih organizacijah. Zasedanje je potekalo s pomočjo interfonov in je trajalo samo 35 minut, vodil pa ga je predsednik izvršnega odbora Poslovne banke Jovica Gvozdenčević.

S prvim interfonskim zasedanjem je Jugobanka privarčevala najmanj 50.000 dinarjev potnih stroškov, pričakujejo pa, da bodo z uporabo interfonov znižali letošnje telefonske stroške na polovico in privarčevali še 10 milijonov dinarjev.

Sarajevske Privredne novice so objavile poseben članek o Unisovi tovarni pisarniških strojev v Bugojnu. Srž članka je prizadevanje tovarne, da bi nadomestila uvozni reprodukcijski material z domačim. Tako je tovarna sklenila dogovor z nekaterimi domačimi proizvajalci sestavnih delov, med drugim tudi z Iskro iz Kranja za varovalne elemente in mikrostikala.

Predstavniki Iskre—Elektromehanike iz Kranja in delovne organizacije za PTT promet v Novem mestu so podpisali dogovor o izdelavi in montaži nove glavne avtomatske telefonske centrale v Novem mestu in razširitvi obstoječih zmogljivosti v centralah v Črnomlju in Sevnici. Novomeški PTT namerava namreč do leta 1985 povečati in izboljšati telefonski promet tako, da naj bi ob koncu naslednjega srednjeročnega načrta imel teritorij Novega mesta 28.000 telefonskih priključkov. Nova glavna centrala bo vrste metaconta 10 CN s skupno 6.000 priključki in bo vključena v javni promet leta 1983, medtem ko bosta razširjeni centrali v Črnomlju in Sevnici z novimi 5.400 priključki dokončani že naslednje leto — vest zagrebškega Večernjega lista.

Do jeseni bo treba uskladiti osnutek družbenega dogovora o temeljnih načrta občine Radovljica za naslednje petletno obdobje. Tako začena uvod kranjski Glas in nadaljuje, da bo industrija ostala nosilka gospodarskega razvoja v tej občini. Od organizacij so posebej omenjeni Elan, Veriga, TIO in Iskra, tovarna merilnih instrumentov v Otočah.

Po podatkih slovenske Gospodarske zbornice je Jugoslavija v prvih šestih mesecih lani pokrila z izvozom le 45,8 % uvoza, v enakem obdobju letos pa 55,8 %. Še nekoliko bolj je to razmerje popravila Slovenija, ki je v lanskem prvem polletju pokrila z izvozom 54,3 % uvoza, v letošnjem prvem polletju pa že 66,5 %.

Beograjski Privredni pregled se je lotil teme izobraževanja ob sodelovanju združenega dela. Članek je napisan verjetno na podlagi sestanka v Gospodarski zbornici Srbije, kjer so ugotovili, da industrijsko oblikovanje v gospodarstvu ni prodrlo do take mere kot bi bilo to potrebno. Pri tem članek navaja ilustrativen primer sozda Iskre, ki je po sprejemu mladih absolventov elektrotehniške fakultete organizirala zanje še dodatno izobraževanje. Pri nas — nadaljuje Privredni pregled — ne obstaja nobena visoka šola za izobraževanje industrijskih oblikovalcev. Izobraževanja ob sodelovanju združenega dela. Članek je napisan verjetno na podlagi sestanka v Gospodarski zbornici Srbije, kjer so ugotovili, da industrijsko oblikovanje v gospodarstvu ni prodrlo do take mere kot bi bilo to potrebno. Pri tem članek navaja ilustrativen primer sozda Iskre, ki je po sprejemu mladih absolventov elektrotehniške fakultete organizirala zanje še dodatno izobraževanje. Pri nas — nadaljuje Privredni pregled — ne obstaja nobena visoka šola za izobraževanje industrijskih oblikovalcev. Izobraževanje poteka na akademijah in fakultetah, vendar zaradi različnih okolištin ni zadovoljivo. Pred nekaj leti sta Gospodarska zbornica Slovenije in Bienale industrijskega oblikovanja sprožila iniciativo za ustanovitev šole, ki bi bila s svojim programom in zmogljivostmi prilagojena združenemu delu. Več organizacij združenega dela je z veseljem sprejelo to zamisel in bi jo tudi finančno podprlo, žal pa je ostalo le pri načrtih. Zaradi tega je Gospodarska zbornica Srbije v sodelovanju s fakultetami na novo osvežila zamisel izobraževanja za industrijsko oblikovanje in sprejela program razvoja fakultete za uporabno umetnost.

Mitja Čebulj, 45-letni tehnolog v Iskri na Blejski Dobravi, je že deset let zaposlen v tej delovni organizaciji. Pred tremi leti so mu po petih letih čakanja v pisarni patentnega zavoda priznali patent za snemalnik žične izolacije, ki ga danes uporabljajo tudi v nekaterih obratih Iskrine telefonije. Z njim je izboljšal kakovost snemanja žice ter dosegel tudi največjo hitrost snemanja, ki ji človeške roke še sledijo.

Ustvarjalni Jeseničan Mitja Čebulj je presenetil že z mnogimi iznajdbami, med drugim tudi z zlozljivo jadrnico Magdaleno. Najzanimivejša iznajdba pa je sedaj merilnik pretoka bencina, ki je sicer uporabljen tudi za merjenje pretoka plinov. To je instrument, ki kaže, kolikšna je trenutna poraba bencina in hkrati kontrola pritiska na plin.

Čebuljev merilnik direktno meri porabljene litre bencina v eni uri. O njem so pred časom pisali tudi v reviji Avto. Njegovi sodelavci so merilnik tudi preizkusili in odrezal se je bolj kot iz Zahodne Nemčije uvožen aparat. Merilnik ne pove le tega, koliko avto popije bencina, temveč opozori tudi na razne pomanjkljivosti, oz. napake v avtomobilu. Z nekaj preprostimi dodatki sodobne elektronike bi merilnik lahko pokazal porabo goriva tudi na 100 km in porabo v določenem obdobju.

Skoraj neverjetno pa je, da nosi Mitja Čebulj skoraj dokončan merilnik takorekoč v žepu približno 8 let, vendar se mu je vsak strokovnjak, ki mu je omenil ta sistem merjenja porabe, le posmehnil...

Morda bi bilo koristno, če bi se naši strokovnjaki iz novogoriške Avtoelektrike pogovorili z našim sodelavcem, iznajditeljem Mitjo Čebuljem.

Zbral in uredil Marjan Krajc

Dopisujte v naše glasilo

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

— V.d. glavni urednik Otmar Zorn, odgovorni urednik: Dušan Željčnov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar — komentator Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Marko Rakušček (Avtoelektrika), Boris Čerin (DO Elektrozeve) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Trg revolucije 3, tel.: 324-061, 324-261. — Tisk: — Časopisno tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.